

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6,

Predsednik dr. Beneš odstopil

Predsednik vlade general Syrový je odstop objavil narodu po radiu Dr. Edvard Beneš se je ob 7 zvečer v radiu sam poslovil od naroda

Kam sedaj

Najprej v Londonu, potem v Parizu sta zaporedno nastopila angleški in francoski ministrski predsednik in sta v dolgih govorih obrazložila svojima parlamentoma potek zadnje evropske krize, ki se je končala s sestankom štirih velesil v Monakovem in z okrnitvijo državnega ozemlja češkoslovaške države. Vsebinsko sta si oba govora podobna. Chamberlain in Daladier sta oba v presunljivih besedah opisala trenutke, ko je Evropa obstala na robu brezna nove svetovne vojne, oba sta skušala najti prepričevalne besede za opravičilo monakovskih sklepov in za zadržanje velesil pri tej priložnosti, oba sta poveljevala požrtvovalnost češkoslovaškega naroda in sta mu skoraj z istimi besedami obljubljala pomoč za obnovo njegove ranjene domovine. Govora obeh sta izžvenela tudi v podobno ugotovitev, da se dosedanja načela evropske politike, kot jih je postavila zgradba mirovnih pogodb iz leta 1919, doživela poraz in da bo treba iskati novih poti v duhu stvarnosti in medsebojnega razumevanja s tem, da se odstranijo vse ideološke strasti, ki so nas skoraj pripeljale v novo svetovno vojno, kot je to označil v svojem uvodniku pariški Temps.

Toda pri obeh govornikih, ki ju je treba šteti med prvenstvene pobornike za mir, kot ga je dala monakovska konferenca, opažamo, da sta oba umolknila pri vprašanju: Kaj sedaj, kam sedaj in kako sedaj? Ko čitamo te velike državniške govore, imamo vtis, ko da gre za dva velika, ki sta se nepričakovano znašla sredi velike nevarnosti in sta vsa srečna, da sta se v zadnjem hipu izmotala, a še nista toliko pomirjena, da bi videla pred seboj jasno pot, marveč še vedno gledata nazaj v temo, ki sta ji ušla. Niti Chamberlain niti Daladier nista nikdar povedala o razvoju v evropski politiki, ki se je začela s monakovsko konferenco, razen da je postalo neobhodno potrebno spoprijazniti se s silami, proti katerim sta obe demokratični velesili vztrajno delali 20 povojnih let, a ki so na koncu septembra zmagovito prodrle na površje in zdaj evropski politiki narekujejo svoj zakon. Izjava, ki sta jo podpisala nemški kancler Hitler in angleški ministrski predsednik Chamberlain na koncu monakovske zunanje politične resolucije, in v kateri si Anglija in Nemčija prisegata, da se nikdar ne bosta druga proti drugi vojevali, se nam, vsaj v kolikor se tiče Anglije, zdi bolj plod instinkta kakor pa sad preudarne presoje, na kratko: dejanje, ki ga človek stori pod vplivom komaj preživetih strašnih trenutkov. Tudi sklep francoske vlade, kot ga je v svojem govoru oznanil ministrski predsednik Daladier, da bo sedaj Francija nemudoma uredila svoje odnose z Italijo, se ni rodil iz treznega preudarka, ampak v navalu neizbrisljivih vtisov zadnjih dni. Kakih novih stvarnih vidikov pa obe navedeni dejanji še ne moreta odkrivati, razen če je bilo razodetje na monakovski konferenci štirih velesil res takšnega značaja, da sta Anglija in Francija vede dvignili roke in sklenili, da bosta odselej blagoslovljali, kar sta 20 let preklinjali, in preklinjali, kar sta 20 let blagoslovljali.

Toda vsa ta razmišljanja nam še vedno ne dajo odgovora na tesnobno vprašanje: Kaj sedaj in kakšna naj bodo nova pota, po katerih bo Evropa zopet našla izgubljeno ravnotežje? V kolikor se tiče zapadnih velesil, danes nikakor ni mogoče reči, kam se bodo odločile, ko jim bo odcingljalo v glavi, na katero je padel tako hud moralni udarec. Verjetno se bodo s časom iz komaj minulih spoznanj rodile nove smeri njihovega zunanje političnega življenja, ki z ozirom na dinamičnost vsake velesile, naj nosi to ime ali ono, ne bodo vedno mogle biti tako podrejene in neosebne, kot se zrcalijo iz izjav francoskih in angleških državnikov, izgovorjenih v vzdušju monakovskega zunanje političnega potresa. Francija, če hoče ostati velesila, se Evropi ne sme in ne more odpovedati v nobenem delu. Prošla zgodovina ima dosti svaril zanjo. Tudi Anglija če želi ostati svetovna velesila, Evropi ne sme in ne more obrniti hrta, kajti kdor bo v Evropi vladal, bo tudi gospodar sveta. Sanjavi računati, da bi bilo mogoče svet tako porazdeliti, da bi se oči Francije in Anglije dale obrniti drugam, ven v veliki svet, s hrbotom obrnjenim proti Evropi, se preotroči, da bi bilo vredno ukvarjati se z njimi, dokler se francoski in angleški narod nista javno odpovedala značaju velikih narodov. V svojem bitno lastnem življenjskem interesu bosta morali najti nove osnove svojstvene evropske politike, ki bo odgovarjala njunim lastnim koristim, čeprav bo morala računati z novim dejstvom, ki ga je odkrilo monakovsko merjenje

Praga, 5. okt. TG. Predsednik republike dr. Edvard Beneš je danes popoldne ob petih poslal predsedniku vlade generalu Syrovému pismo, v katerem ga obvešča, da je sklenil odložiti predsedništvo republike.

Objava generala Syrovega

Predsednik vlade general Syrový je nato stopil pred radio in najprej prebral izjavo nove vlade, nakar je govor za nekaj trenutkov prekinil in nadaljeval: »Z boleščjo, ki jo občuti v vsej globini le stari legionar, ki je doprinesel svoje k zgraditvi te države, moram sedaj izpolniti najtežjo dolžnost, ki mi je naložena. Moram sporočiti češkoslovaškemu narodu, da je predsednik dr. Edvard Beneš dal ostavko. Dr. Beneš bo ostal zapisan v zgodovini našega naroda kot blesteč zgled samozataje. Ta sklep dr. Beneša je tako mučen, da bi vsaka beseda bila samo blede odraz naših čustev, ki bi jih pri tej priložnosti želeli izraziti.«

Benešovo pismo

Nato je general Syrový prebral pismo, ki mu ga je poslal predsednik republike in v katerem mu javlja svoj odstop. V tem pismu piše dr. Beneš med drugim:

»Žalostni dogodki zadnjih dni so najtežji v vsej dobi mojega dogodka polnega triletnega predsednikovanja. Ti dogodki so nam legli na dušo, na srce in na razum, toda strli niso ne naše vere ne naših idealov do naroda in do države. Okoliščine za bodoče življenje našega naroda so se tako popolnoma spremenile, da čutim, da bi moje nadaljnje predsednikovanje moglo biti le ovira novim razmeram, v katere gre država. To velja posebno spričo mednarodnega položaja in glede na nagli razvoj sodelovanja z našimi sosedi. Sestavili smo novo vlado, ki bo vlada miru, reda, gospodarskega prizadevanja in socialne obnove, vlada, ki ji bo glavna naloga notranji razvoj države. Prepričan sem, da bo vlada imela pri tem prizadevanju uspeh. Zato vam, gospod ministrski predsednik, izročam v roke svojo ostavko, da ukrenete potrebne korake, ki jih zahteva položaj. Zahvaljujem se vam in vašim tovarišem za sodelovanje in vam želim velik uspeh. Popolnoma sem prepričan, da stopamo v novo dobo uspešnega dela in blagostanja nove češkoslovaške države in vsega češkoslovaškega naroda.«

Vest o odstopu predsednika republike se je bliskovito razširila po vsem svetu in že v večernih urah so inozemske radiopostaje prinašale dolga poročila o tem dogodku, ki spada med najbolj senzacionalne dogodke sedanje krize. Iz Pariza, Londona, Berlina in Rima pa so prišle vesti, da so tamošnji listi izdali posebne izdaje o odstopu dr. Beneša. Razumljivo razburjenje je povzročila praška radiopostaja, ko je obvestila svoje poslušalce o odstopu.

Benešev poslovilni govor

Ob 7 zvečer je imel predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš v praškem radiu kratek govor, v katerem se je poslovil od državljanov, vojske, legionarjev in vseh ožjih sodelavcev in obenem izpregovoril nekaj zelo spodbudnih besed o bodočnosti nove Češkoslovaške. Po uvodnem pozdravu je dejal:

»Danes sem poslal dopis predsedniku vlade, da zapuščam mesto predsednika republike. Toplo želim, da bi se v prijateljsstvu ločil in poslovil od ljudstva, vojske, legionarjev in vseh mojih sodelavcev. Po svojem najboljšem prepričanju sem storil vse — za svobodo in procvit našega naroda. Odhajam, da bi naši državi zagotovil varnejšo bodočnost. Storim to v najglobljem prepričanju, da je to v sedanjih razmerah za narod in državo najbolj primerno.

Sistem evropskega ravnanja se je močno zamenjal in zelo izpremenil, in to ne v našo korist in korist naših prijateljev. V teh težkih trenutkih smo mi napeli vse sile, poskusili smo se sporazumeti z vsemi narodnostmi v državi in izven nje, šli smo do skrajnih koncesij. Storili smo to z veliko odločnostjo in samozvestjo, da bi bili spoštovan narod. Bila je velika nevarnost za evropsko in svetovno vojno in v interesu miru smo bili prisiljeni sprejeti rešitev, ki nam je bila predlagana.

Nočemo kritizirati, nočemo metati očitkov na nobeno stran, o tem bo sodila zgodovina. Prejeli pa smo obljube, ki jih narod ne bo pozabil. Mi smo storili vse, da bi si ustvarili dobra sosedstva in da bi se z vsemi dobro razumeli, toda sile, ki so bile proti temu, so bile močnejše. Kot prepričan demokrat mislim, da je prav, če grem. Z vsemi, ki bodo imeli skrb za narod in državo na srcu, bom pa še nadalje sodeloval, da bi naš narod in naša država mogla v novih razmerah uživati svoj mir. Načelo pa naj nam bo: Mir, vztrajnost, lojalnost do vseh! Naša država ima svojo po-

moči obeh taborov velesil. Prepričani smo, da se bodo nove smeri v kratkem pokazale, kakor hitro odtrepetajo sunki, ki so razdejali evropsko zemljepisno in ideološko tvorbo iz l. 1919. Ne vprašajte nas, kakšne bodo te smeri. Danes je v Evropi ni državniške glave, ki bi mogla to povedati. Rodile jih bodo življenjske nujnosti same, nujnosti, ki morajo slediti spremenjenemu političnemu in gospodarskemu sestavu Evrope.

Toda poleg dveh zapadnih velesil, ki bosta sedaj v svojem lastnem interesu morali iskati novih načel in novih smeri, imamo še v srednji, jugovzhodni in vzhodni Evropi celo skupino držav, ki so sedaj pred storjenim dejstvom in bodo morale zavzeti do njega stališče, ki odgovarja njihovim prvenstvenim potrebam, da si namreč zavarujejo in ohranijo svoje neodvisno

sebo strukturo. Naj bo država Čehov in Slovakov, kakor narodni princip ukazuje. To ji bo dalo veliko silo. Mi smo še vedno silni in močni, ne izgubimo glave tudi v nesreči ne. Krona naših lastnosti pa je, da zaupamo v našo lastno zemljo. To nas tudi obvezuje, da mi si ohranjujemo to dediščino naših očetov prihodnjim rodovom.

Državljeni, prijatelji! Obračam se na vas vse, da v edinosti in enakopravnosti služimo napredku in ohranitvi države. Danes pa so tudi Slovaki v nevarnosti.

General Syrový je sestavil novo čsl. vlado

Zvečer je bila imenovana nova vlada, ki je sestavljena takole:

Predsednik vlade in vojni minister gen. Jan Syrový.

Zunanje zadeve: dosedanji poslanik dr. František Hvalkovski.

Notranje zadeve: Jan Černý.

Finance: dr. Josip Kallus.

Pravosodje: Vladimir Fajnor.

Železnice: general Vladimir Gajdoš.

Javna dela: general Karel Husarek.

Kmetijstvo: dr. Ladislav Feierabend, dosedanji direktor žitne monopolske uprave.

Socialna politika: dr. Peter Zenkl.

Ministri brez portfelja: dr. Stanislav Bukovský, dr. Hugo Vavrečka in dr. Ivan Parkaný.

Pravosodni minister bo začasno vodil tudi ministrstvo za izenačenje zakonov, prometni minister tudi pošto in brzojav, minister brez portfelja dr. Bukovský pa šolstvo in telesno vzgojo. V vlado bo

življenje. Ker so te države večidel majhne in srednjevelike, se bodo v svojem zunanje političnem življenju omejevale na prostor, kamor so bile postavljene. Balkanske države so po tem načelu že živele zadnji dve leti in jim je to prav prišlo. S svojimi velikimi sosedi so se brez razlike spoprijaznile, ne da bi se na katerokoli med njimi z obveznostmi obehale. Svoja stara prijateljstva z zapadnimi velesilami so ohranile nezmanjšana. Med seboj pa so se tesno druga k drugi stisnile. Druge poti tudi v bodočnosti ne bo. Ne za balkanske in ne za ostale vzhodne države. Na severu je Poljska glasnica te politike. Na jugovzhodu jo je uveljavila Jugoslavija. To sta tudi edini dve trdni točki pri usmerjevanju bodoče evropske politike, v kolikor se tiče malih in srednjih narodov na vzhodu in jugovzhodu.

Srednji stan, izobraženci, meščani! Ohranite zvestobo samemu sebi po besedi Masarykovi: Domovina, država, narod — to ste vi vsi! Odložite za sedaj vse majhne spore in združite svoje sile k edinemu cilju: skupno delo za državo in domovino.

Na to se je dr. Beneš obrnil na vojsko in dejal: »Vedno sem ji posvečal vse sile in trdno verujem v njeno silo in veliko bodočnost.« Nato je nadaljeval:

»Globoko verujem v večno silo našega naroda, v njegovo veliko vztrajnost. Verujem tudi v ideale človečnosti, pravice in svobode, za katere sem se vedno boril in se bom boril tudi za naprej. Če odhajam, se tem idealom še nisem odpovedal in bom svoje moči vedno dal na razpolago narodu in njegovemu napredku. Zaključujem z željo, da bi narod dočakal boljše dni, da bi živel in napredoval kot krasen narod evropski!

Bodite vsi zdravi, trdni in močni, neomahljivi, vsi državotvorni!»

S temi besedami se je dr. Beneš poslovil kot predsednik republike.

Ustavni postopek

Praga, 5. okt. m. Po ustavi češkoslovaške republike v primeru odstopa predsednika republike vse funkcije predsednika republike preidejo do volitev novega predsednika na vlado. Vlada pa lahko pooblasti svojega predsednika za izvrševanje funkcij predsednika republike.

imenovan tudi še en zastopnik Slovakov, brž ko bo v načelu dosežen sporazum glede slovaških zahtev.

Po sestavi je nova vlada zelo umerjena ter nima več izrazito poudarjene politične barve. Prisotnost treh Slovakov v vladi smatrajo kot do neke mere priznanje Slovakom, toda zdi se, da njihov vstop v vlado ne bo popolnoma zadovoljil slovaških avtonomistov. — Zastopniki Podkarpatske Rusije so se združili s slovaškimi avtonomisti ter so večkrat obiskali nekatera tuja poslaništva, da bi pospešili svojo zahtevo o plebiscitu.

Praga, 5. okt. AA. (DNB.) Dejstvo, da je portfelj zunanje ministrstva prevzel sedanji češkoslovaški poslanik v Rimu Hvalkovski, tolmačijo v političnih krogih kot znak nove usmeritve češkoslovaške politike v smislu zblizanja z Nemčijo.

Češkoslovaška vlada je objavila smoti, ponoči in danes zjutraj tole poročilo po radiu: Prva vlada generala Syrovega je bila vlada narodne koncentracije. Druga njegova vlada ima še v večji meri ta značaj. Sodelovanje zastopnikov vojske v vladi je simbol intimne slege med vojsko in narodom. Prav tako sodelovanje znanih strank jasno kaže odločen sklep praške vlade, da trezno in stvarno reši ne samo vprašanja zunanje politike, pač pa da zadovolji tudi druge potrebe Češkoslovaške. V vladi je tudi zastopnik Karpatske Rusije Parkaný. Poročajo, da bo imenovan tudi poseben minister za slovaške zadeve. V tem se vidi ponovno jamstvo tudi za Slovaško in za Podkarpatsko Rusijo, da bo vlada tem krajem posvetila svojo posebno pozornost.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zemunska vremenska napoved: V vsej državi, posebno na severni polovici bo zavladal precejšen mraz. Prevladovalo bo oblačno vreme, ponekod z dežjem. Podnevi bo verjetno v severnih krajih nekoliko jasno.

Zagrebska vremenska napoved: Hladno in oblačno.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Izjava nove vlade

Praga, 5. oktobra. b. Havas poroča: Predsednik vlade general Sirovy je prebral ob 17 po radiu vladno izjavo. V izjavi poudarja, da je prva dolžnost vlade obnovitev države. Mi bomo zgradili novo češkoslovaško, mi bomo lojalno izvršili obveznosti, ki izhajajo iz sklepov štirih velisil. Načela naše zunanje politike so jasna. Zelim priateljstvo z vsemi državami, posebno pa z našimi sosedi. Zelim živeti v miru. Tudi v zmanjšanjem področju republike bo mesta za vse. Potrebno je samo izvršiti politično, gospodarsko in socialno preobnovo države. Potrebno je, da ohranimo red in mir. V vladni izjavi se navajajo dalje ukrepi, ki jih bo vlada storila za upravno preobnovo in decentralizacijo države. Končno govori izjava o stabilizaciji češkoslovaškega denarja. Končno pravi deklaracija: »Držimo se naslednjih načel: delo, red in disciplina!«

»Zbogom Francija!«

Oster članek »Lidovih novin«
proti zavezniški Franciji

Rim, 5. okt. b. Italijanski listi poudarjajo v poročilih iz Prage, da se Češkoslovaška pripravila, da obrne hrbet Franciji, kakor ji ga je obrnila Francija v njenih najtežjih trenutkih. Kot znak te nove orientacije češkoslovaške republike ponatiskujejo italijanski listi članek »Lidovih novin« pod naslovom: »Zbogom Francija!« V tem članku trdi list, da je Češkoslovaška dolgo časa igrala vlogo francoskega policaja in da je bila v najbolj usodnem trenutku zapuščena od države, ki je vanjo imela največje zaupanje. Češkoslovaški danes ne preostane drugega kot vzpostaviti dobre odnose z Nemčijo in pri ureditvi svojih trgovinskih in političnih odnosov zavzeti stališče, ki ji ga narekuje potreba in interesi republike. V zvezi s tem italijanski listi poudarjajo, da se bo češkoslovaška vlada orientirala tudi na Italijo, kar se vidi že po tem, da je pri rekonstrukciji vlade generala Sirovega zavzel resor zunanjega ministrstva bivši češkoslovaški poslanec v Rimu František Hvalkovski.

Angleško jamstvo
za nove češkoslovaške meje

London, 5. oktobra. AA. (Reuter.) Ko je odgovarjal v imenu vlade na vprašanje, če so angleška jamstva novih češkoslovaških mej še stopila v veljavo, je minister za koordinacijo oboroževanja Inskip rekel med drugim tole:

Parlament naj blagovoli sprejeti na znanje, da se po pogodbi o jamstvih šele izdelala, a sedaj čakajo še na nekatere stvari, ki zanimajo vse vlade, ki so se izjavile pripravljene dati jamstva. Šele nato bo stopila v veljavo angleška obveza. Vse dotlej, dokler se to ne zgodi, pa naša jamstva še niso stopila v veljavo, vendar pa se angleška vlada čuti moralno obvezano do CSR, da sprejme ta jamstva tako, kakor da so ona že stopila v veljavo. Zaradi tega bi se angleška vlada v primeru, če bi bila CSR prizadeta po neizvajanem napadu, vsekakor čutila poklicano, da ukrene vse, kar je v njeni moči in kar more storiti za zaščito češkoslovaške republike.

Notranje naloge nove Češkoslovaške

Politična moč agrarcev je narasla

Praga, 5. oktobra. Češkoslovaška polaga največjo težavo na to, da se kar moči in v redu izvedejo določila monarkovega sporazuma. Prav tako hoče vlada komisiji diplomatov v Berlinu olajšati delo, da se čimprej določijo meje za plebiscitno ozemlje. Vlada je sestavila dve ministrski komisiji, ki naj uredita vsa vprašanja, ki so v zvezi z odstotitvijo ozemlja. Notranji minister Černy je na čelu odbora, ki se peča s pravnimi vprašanji, ki so v zvezi z odstotitvijo ozemlja, s pripravi pa za plebiscit, z izvedbo optične pravice in izmenjo prebivalstva. Drugemu odboru načeljuje finančni minister Kalfus, ki se bavi predvsem z gospodarskimi vprašanji. Ta komisija mora tudi skrbeti za potreben etastični material, ki ga potrebuje češkoslovaški delegat Mastny, ki je član diplomatske komisije v Berlinu. Praška vlada polaga veliko težavo, da se vrnejo češki begunci v ozemlje, v katerem bo verjetno izveden plebiscit.

Nadaljnje naloge nove vlade so sledeče: Postopna demobilizacija armade in skrb za češko uradništvo in češke naseljence, ki se vračajo iz obrobnega ozemlja, katero je bilo Nemčiji prepuščen. Demobilizirati bo treba 22 letnikov, to je vsaj poldrug milijon mož. Trenutno že odpuščajo častnike nemške, poljske in madžarske narodnosti. Armado bo tudi radi tega treba čimprej demobilizirati, ker njeno vzdrževanje stane ogromne vsote. Najbolj teži vprašanje beguncev, ki se vračajo iz vseh predelov, ki jih je Češkoslovaška odstopila ali jih bo še odstopila sosedom. Težko bo za vse najti kruba v mnogo zmanjšani državi in je verjetno, da bodo mnogi iskali zasluzka izven ohranjene domovine.

Ker je z odstopom Sudetov Češkoslovaška oddala velik del svoje industrije, bo poljedelstvo v novi državi igralo še večjo vlogo kakor do-

Predsednik Beneš se je rodil dne 28. majnika 1884 v Kozlanyh pri Kralovic, v zapadnem delu Češke kot sin kmetijske družine. Gimnazijo je dovršil v Pragi, nakar je študiral filozofijo na praškem vseučilišču, kjer je imel za učitelja tudi prof. Tomaža Masaryka. Od takrat izhajajo tako pričetni stiki, ki so vladali med tema dvema velikima češkoslovaškima državnikoma. Iz Prage je odpotoval v Pariz, kjer je obiskoval visoko šolo za politično znanstvo in pravno fakulteto ter je bil na univerzi v Dijonu na osnovni disertaciji: »Avstrijsko vprašanje in Čehi« promoviran za doktorja prava. Študiral je tudi v Londonu in v Berlinu. Ko se je vrnil v Prago, je l. 1908 napisal še doktorsko disertacijo za državne vede (Politične stranke) in bil promoviran.

Nastavljen je bil takoj na vseučilišču na stolici socialnih nauk. Istočasno se je začel tudi notranje-politično udeleževati. Vpisal se je v Masarykovo stranko. V tej dobi je napisal celo vrsto političnih spisov in knjig. Ko je Masaryk ob izbruhu svetovne vojne l. 1914 zapustil Avstrijo, je postal dr. Beneš njegov zaupnik in posrednik na Češkem. L. 1915 je tudi sam odšel v Pariz, kjer je postal tajnik češkoslovaškega narodnega sveta. Od l. 1917 dalje je urejeval tudi revijo »La nation tcheque« in je v tem svojstvu izdal tudi znameniti proglas v spisu: »Razrušite Avstrijo-Ogrsko«, proglas, ki je dal signal za revolucionarni pokret v umirajoči monarhiji. Kot tajnik Narodnega sveta je Beneš vodil pogajanja z zavezniškimi vladami in je dne 14. oktobra 1918, ko se je Narodni svet v Parizu spremenil v prvo češkoslovaško vlado, postal tudi prvi zunanji minister nove češkoslovaške države, kar je s kratkim presledkom, ko je bil tudi ministrski predsednik, ostal vse do Masarykove smrti, ko je bil izvoljen za predsednika republike. Dr. Beneš je bil na čelu političnega življenja države neprestano od l. 1918 do danjšnjega dne.

Med njegova največja dela spada ustanovitev Male zveze l. 1920, ki si jo je zamislil kot pakliano braniteljsko novo pridobljene svobode Češkoslovaške, Jugoslavije in Rumunije. Malo zvezo je izpopolnjeval in dosegel, da je l. 1933 postala izraz skupne zunanje-politične volje vseh treh zavezniških držav. Njegovo vodilno delovanje pri Zvezi narodov je znano. Posebno se je zavzemal zato, da bi prišlo do Vzhodnega pakta, ki bi bil Malo zvezo na severu podprl še s zvezo med Francijo na eni strani in sovjetsko Rusijo, Poljsko in Češkoslovaško na drugi strani. Ta načrt se mu ni posrečil, a dosegel je, da je prišlo do tešenega sodelovanja na črti Francija-Praga-Moskva. Tudi sam je obiskal Moskvo v juniju l. 1935. Njegova velika skrb je bila, da bi kjerkoli mogoče našel nova jamstva za varnost svoje zemljepisno tako izpostavljene domovine. Iz te skrbi izvira tudi vojaška zveza, ki jo je l. 1935 sklenil s Francijo in sovjetsko Rusijo.

Dne 18. decembra je bil po smrti predsednika Masaryka izvoljen za predsednika republike. Sam Masaryk je v svoji politični oporoki nasvetoval Beneša kot naslednika. Od svoje izvolitve za predsednika pa do danes je dejansko on ostal na čelu vse češkoslovaške notranje in zunanje politike.

Dr. Benešovo delovanje na literarnem polju je ogromno. Človek se mora čuditi, kje je ta, to-

Življenjepis dr. Beneša

liko zaposleni državnik, našel časa za toliko knjige filozofske vsebine, ki jih je izdal za časa svojega službovanja kot zunanji minister.

Kako je bil dr. Beneš izvoljen

Dne 21. novembra 1935 je sporočil predsednik češkoslovaške republike dr. Tomaž Garigue Masaryk, da je zaradi zdravstvenih razlogov nepreklicno pripravljen odstopiti. Dne 14. decembra 1935 je Masaryk tudi dejansko odstopil. V smislu ustave češkoslovaške republike je prešla vsa oblast predsednika do izvolitve novega predsednika na vlado češkoslovaške republike.

Za 18. december je bila sklicana narodna skupščina za volitev novega predsednika. Tega dne je bil izvoljen dr. Beneš za predsednika republike s 840 od 440 oddanih glasov. 76 listkov je bilo praznih, 24 pa je volilo prof. dr. Nemca. Dr. Beneš je dobil 77% vseh glasov, t. j. 76 glasov nad tretinsko večino, ki je potrebna za prve volitve. Od 240 glasov jih je glasovalo za Beneša: 247 iz 7 koalicijskih strank, 93 odpade na Hlinkovo stranko, komuniste, nemške krščanske socialce in ostale manjše skupine. 67 glasov sudetske nemške stranke je bilo oddanih praznih. 24 glasov nacionalne stranke je bilo oddanih za prof. Nemca.

Nemci zasedajo Sudete

»Ordnerji« so povzročili nered v več krajih

Berlin, 5. oktobra. AA. (DNB) Poleg zasedbe štirih pasov v sudetsko-nemških pokrajinah določa monarkovski sporazum, kakor znano, tudi zasedbo ostalih sudetskih pokrajin, kjer imajo Nemci pretežno večino. Te kraje bodo Nemci zasedli do 10. oktobra in v njih ne bo plebiscita. Pri odločitvi teh pokrajin s pretežno nemškim narodnim značajem se bo treba, kakor poročajo, držati načela, da sedanja rešitev sudetsko-nemškega vprašanja pomeni popravljanje krivice, ki so jo pretrpeli leta 1918 sudetski Nemci. Treba pa je paziti na to, da bo to vprašanje rešeno na način, ki ne bo oviral bodočih odnosov med Nemci in Čehi in da bi bilo na ta način ustrezno obojestransko željam, da od zdaj naprej žive med seboj v dobrem sosedstvu. Jasno je zato, da tega cilja ne bi bilo mogoče doseči, če se ne bi ozirali na to, da so od leta 1919 dalje v sudetskih pokrajinah vodili takšno politiko, da so se tam naseljevali Čehi, Nemci pa raznarodovali.

Praga, 5. oktobra. AA. (CTK) V pokrajinah severne in zahodne Češke je prebivalstvo nemške narodnosti ohranilo mir. Iz Libereca poročajo, da je nemško prebivalstvo pripravljalo sprejem nemške vojske, misleč, da bo potovala tam skozi, medtem pa nemške čete niso korakale skozi to mesto. Zaradi tega se je prebivalstvo v miru in redu razšlo. Nasprotno pa poročajo iz severozahodne pokrajine iz kraja, ki meji na predele, ki so jih

Razočarani Sovjeti

Berlin, 5. okt. TG. Nemške poročevalne agencije javljajo iz Moskve, da vlada tamkaj veliko nerazpoloženje zaradi srednjeevropskih dogodkov. Uradno mnenje sovjetske vlade je, da je v trenutku, ko je Francija Češkoslovaški odrekla svojo pomoč, sama po sebi zrušena tudi francosko-sovjetska vojaška zveza. V sovjetskem zunanjem ministertvu zatrjujejo, da sovjetska vlada itak nikdar ni imela kakršnih posebnih interesov v Evropi in da se je odločila vstopiti v Zvezo narodov ter skleniti s Francijo in Češkoslovaško posebne vojaške pogodbe izključno le zaradi tega, ker je mislila, da bo nekaj doprinesla k zmagi načela o skupni obrambi proti napadalcu. Sovjetska Rusija da je vnaprej vedela, da od teh obveznosti z Evrope ne bo imela tolikih koristi ona sama, kot jih bo imela Francija. V trenutku, ko je Francija Čehom odrekla svojo pomoč, je s tem tudi sovjetsko Rusijo odvezala od njene dolžnosti, da stori isto. Še več. Odpovedala je celo francosko-sovjetski pakt. Kajti kako naj sovjetska Rusija še verjame, da bo Francija napram njej držala obveznosti vojaškega pakta, ko pa jih ni držala napram Češkoslovaški, kjer je vedela, da se bori tudi za svoje interese. Francoski interesi v sovjetski Rusiji pa so mnogo manjši kakor na Češkem. Inozemski opazovalci v Moskvi zatrjujejo, da se bo sovjetska Rusija sedaj hitro potegnila nazaj iz Evrope in da bo izstopila tudi iz Zveze narodov.

Hitlerjev govor

Berlin, 5. oktobra. TG. Nocoj je Imel Hitler v športni palači v Berlinu ob priliki otvoritvene kampanje za zimsko pomoč krajsi govor, v katerem je dejal: »Mislim, da je zadnjih 6 let najbolj odločilnih za zgodovino Nemčije. Kar sem storil v teh šestih letih, sem storil lahko zato, ker je ves narod stal za menoj. Zrtvoval sem ves svoj prosti čas in udobnost za doseg velikih ciljev in za cilje, ki upam, da jih bom še dosegel. Ako bi nemški narod ne stal za menoj, bi tega nikdar ne dosegel.

V Tješinu

Varšava, 5. oktobra. AA. (Havas) Včeraj so poljske čete vkorakale v kraja Trojaš in Jablunkov, kjer se nahajajo važne industrije. V Jablunkovu je središče železniške industrije.

Oba tabora v Španiji
pripravljena, da prenehata s sovražnostmi

Pogajanja med Anglijo in Italijo

London, 5. oktobra. AA. (Reuter.) Kakor piše diplomatski urednik Reuterja, so izgledi španske državljanske vojne v tretji zimi po mnenju dobra obveščenih londonskih krogov tile:

Oba španska tabora sta pripravljena, da prenehata s sovražnostmi. V zvezi s tem vprašanjem, kakor tudi v zvezi z angleško-italijanskim sporazumom izjavljajo, da se obe strani prizadevata, da ta sporazum stopi v veljavo, vendar to zavisi od umika italijanskih prostovoljcev. Razpravljali so tudi o poročilih, ki govorijo o sredstvih in načini ureditve celotnega vprašanja.

Delegat odbora za nevmešavanje odide te dni v Burgo, da se pogaja z generalom Francom o izvedbi britanskega načrta za umik tujih prostovoljcev iz Španije. Po dosedanjih vestih bi bila italijanska vlada pripravljena umakniti 10 do 12 tisoč svojih prostovoljcev. Angleški ministrski predsednik Chamberlain bi smatral to kot dovoljno jamstvo za izpolnitev pogojev, ki jih je zahteval v angleško-italijanskem paktu. Zaradi tega bo Anglija smatrala, da bo sporazum med njo in Italijo takoj stopil v veljavo, ako bo Italija izpolnila dano obljubo.

Rim, 5. okt. b. Včerašnji seetatek italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana z britanskim poslanikom v Rimu lordom Perthom, kakor tudi sklep francoske vlade, da prizna priključitev Abesinije k italijanskemu cesarstvu, smatrajo v tukajšnjih političnih krogih kot dobra nadaljevanje poti, ki jo je pričel angleški ministrski predsednik Chamberlain za gospodarsko in politično pomiritev Evrope. Britansko-italijanska pogajanja

teko lahko samo tako, da se doseže tudi sporazum med Italijo in Francijo. Trdijo, da je lord Perth v včerašnjem razgovoru z grofom Ciano govnil o španskem problemu. Glavna težava je v tem, da Velika Britanija noče priznati veljavnosti pakta z Italijo vse dotlej, dokler Italija ne umakne najmanj 10.000 prostovoljcev iz Španije. V tukajšnjih političnih krogih toplo pozdravljajo sklep odbora za nevmešavanje, da pošlje svojega predstavnika Reminga k vladama v Salamenco in Barcelono, ki naj raztolmači vodilnim možem obeh vlad posebnosti britanskega načrta. Istočasno naj bi se zaključila tudi pogajanja za premirje, ki naj bi služila kot uvod v bodočo mirovna pogajanja. Tukajšnji poučeni krogi trdijo, da bo Velika Britanija delala z vsemi silami na to, da se ustavi sovražnosti v Španiji. O sami usodi Španije govorijo rimski politični krogi, da ni izključena njena razdelitev v nacionalistično in republikansko Španijo. Nacionalistična Španija bi postala monarhija, medtem ko se za republikansko doslej še nič ne amina. Ni pa izključeno, da bo Franco skušal doseči še zadnji odločilni vojni uspeh, ker bi na ta način najlepše likvidiral vprašanje bodoče oblike Španije.

Pariz, 5. okt. Odposlanec španske vlade je izjavil v Parizu glede na problem razdelitve Španije v dve deželi: v demokratično in v diktatorsko, da je bil tozadevni načrt od republikanske vlade zavrnjen. O tem se bodo itak vodile mednarodne diskusije po končani vojni kot o delu splošne ureditve mednarodnih težav. Gotove velenje so itak že iznašale takšen načrt na monarkovski konferenci.

Po kitajskih bojiščih

Cunking, 5. oktobra. AA. (Reuter.) Privikrat, odkar se je začela japonsko-kitajska vojna, so japonska letala bombardirala Cunking, novo prestolnico Kitajske. Japonci so pri tej priliki bombardirali vojaška letališča. Po kitajskih poročilih je pri tej priliki našlo smrt 6 Kitajcev, medtem ko o dejanski škodi še ni podatkov. Lažja bomba je padla tudi v neposredni bližini belgijskega poslatništva. Čeprav so nad mestom opazili 27 japonskih letal, pa se je bombardiranja udeležilo le devet. Kasneje so Japonci bombardirali tudi mesto Janšang, ki je oddaljeno 115 milj severno-vzhodno od Cunkinga.

Tokio, 5. oktobra. AA. (Reuter.) Po poročilih iz japonskih virov so japonske pomorske sile in letalstvo od začetka kitajsko-japonskih sovražnosti bombardirale in potopile 48 kitajskih vojnih ladij, kar predstavlja 70% celotne kitajske vojne mornarice. Največ kitajskih ladij je bilo poškodovanih na jezeru Tung v pokrajini Hunan.

Tokio, 5. oktobra. AA. (Havas.) Po najnovejših poročilih, ki jih je prejela agencija Domej z kitajskega bojišča, so japonske čete danes jutraj vkorakale v mesto Joki, ki je oddaljeno 40 km od Tekana proti zahodu ob železnici proti Kju-kjang-Nančang in 110 km jugozahodno od Hankova. Japonskim oddelkom, ki prodirajo v treh različnih smereh, se je posrečilo obkoliti Janksin, vključno do postojank, ki leže južno od reke Jangce, 70 km oddaljenih od železniške proge Hankov-Kanton.

Novi incidenti na mandžurski meji

Harbin, 5. oktobra. AA. Vlada Mandžukua je poslala v četrti protest sovjetski vladi zaradi novega incidenta, ki se je pripetil 27. septembra na meji. Oddelek sovjetskih vojakov je prekoratil mejo pri Ichinkanu ob gornjem toku reke Amur. Ti vojski so odvedli s seboj 13 mandžukuanških državljanov, ki so se mudili na splavih na reki Amur.

82 letni starček umrl od opeklin

Celje, 5. oktobra. Pred dnevi smo poročali o hudi nesreči 82-letnega preužitkarja Andreja Polaka od Sv. Rozalije. Ko je Polak danes temno pozno zvečer hotel vzeti svečo z nočne omarice, je sveča padla na tla. Polak jo je hotel pobrati, pa je padel nanjo, pri čemer se mu je vnela obleka in je bil kmalu ves v plamenu. Domači so oslabelemu starčku, ki je bil kot živa bakla, obleko strgali s telesa. Dobil je hude opekline po telesu in je padel v nezavest. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico, kjer je ostal do nocoj, ko so ga celjski reševalci z avtomobilom na željo domačih prepeljali na njegov dom k Sv. Rozaliji. Ze med vožnjo je bil starček v nezavesti. V krogu domačih pa je nocoj umrl. Naj mu sveti večna luč!

Gornji zemljevid je posnet po zemljevidu, ki ga je objavil dr. Chmelař v svoji znani knjigi »Narodne manjšine v srednji Evropi« in ki je bil napravljen na osnovi uradnih podatkov o ljudskem štetju l. 1930.

Kaj pravite?

Kakor poročajo listi, opazujejo zdravniki v bu-dimpeštinski bolnišnici neko družino: očeta, mater in hčerko. Vsi trije so prisegli, da ne bodo nikoli več govorili, hoteli ustreli predpisom neke skrivne sekte, v katero so se zapisali. Vsi trije sedaj molče že leto dni.

Kakor vemo, imamo na svetu organizacije in kroške za smejalce, za vedečevalke, spiritaliste, za samomorilce in ne vemo še za koga. Družba je svedoboljubna in priznava tudi bedakom pravico, da se organizirajo. Vendar pa do sedaj še ni bilo primera, da bi se ljudje združevali zato, da bi molčali, ker se navadno ljudje sestajajo zaradi tega, da si izmenjajo svoje misli.

Vendar moramo priznati, da je zgled madžarske družine zelo sodoben in simpatičen. Mislimo celo, da bi bilo veliko manj zla in gorja na svetu, če bi naša mnogo posnemovalci. Prikičujejo svoje nes največkrat gorve le zato, da prikrivajo svoje misli. — Drugi pa povzročajo s svojim govorjenjem več zla kot dobrega. Pomislite na zadnjo politično krizo! Koliko ljudi je zbežalo nestvarno in lahkomišelnost gorvorjenju in jim povzročilo veliko škodo in skrb!

V največji bukreški restavraciji so sredi preteklega meseca dali postaviti naslednje napise: »Prosim, ne govorite o politiki! Dovolj je drugih stvari na svetu, o katerih se je mogoče pametno razgovarjati.« Ta restavracija je zadel pravo! V takih kritičnih dneh, kakor smo jih preživljali pretekli mesec, bi splošna zapoved, da morajo vsi ljudje brez izjeme osem dni molčati, gladko in brez težave rešila najtežje situacije. Kajti z ne-prestanim in po navadi še neumnim govorjenjem se ljudje sami begajo in si kvarijo ter grenijo kratke dneve življenja. Pravijo, da se bo svet potopil v črnilu, pa se le zdi, da se bo v — slini! Kaj pravite?

TOMBOLA V KRANJU bo 16. X.

Pričetek ob 2. uri pop.

— Slovenski obrtniki gredo v Belgrad. Zveza slovenskih obrtnikov v Ljubljani vabi vse obrtnike, da se čimprej prijavijo za izlet na Oplenac in na I. drž. obrtno razstavo v Belgrad. Izlet bo dne 14. oktobra. Člani društev obrtnikov plačajo pri prijavi 100 din za vožnjo s brzovlakom iz Ljubljane do Mladenovca in nazaj. Nečlani obrtniki in njihovi svojci pa plačajo 150 din. Prijave sprejema Zveza slov. obrtnikov, Kolodvorska ul. 25 še do 6. oktobra t. l.

— Abiturientka-akademikarka! Sporočamo ti, da smo katoliške akademikarke ljubljanske univerze združene v Jugoslovanskem društvu katoliških akademikar »Savica«, ki ima svoj lokal v Franciskanski ulici, Par et bonum, III. nadstropje, Pavlova dvorana. Vpišes se lahko vsak delavnik od 11—12 v društvenem lokalu. — Pridi, iskreno te vabimo! — Odbor.

— Kronski železniški invalidi zamenjajo čakamo na izplačilo novih rent! Ze dne 10. aprila t. l. je bilo v »Službenih novinah« št. 11 razglašeno, da se prevedejo še vsi oni kronski železniški invalidi, ki so bili 1. avgusta 1927. leta pomotoma izpušeni. Mesec za mesecem čakamo, da se nam rente po novem in difference nakažejo, a vse zaman. Kdo nosi na tem krivdo, da se prevedba ne izvrši, kar je z zakonom določeno? Mi smo popolnoma izčrpani in s strahom pričakujemo zime, pomoč je nujno potrebna. Svoje zdravje smo pustili v težki železniški službi, sedaj se pa tako z nami ravna. Ponovno apeliramo in prosimo vse

na ulici avto. Ukradeni avto je šofiral mehanik brez šoferskega dovoljenja Izidor Levi. Z avtom pa je zavozil v Karlovdževci ulici na trotoar ter povozil Vero Mirilovo, uradnico tamkajšnjega OUZD, in Dimitrija Stefanoviča, ladijskega strojnika. Oba ponesrečena sta dobila hude poškodbe, Izidor Levi pa je bil aretiran. Ukradeni avto je znatno poškodovan.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

— Prva srbska šola v Bosni preurejena v pravoslavno cerkev. V Bosni je že nekoliko poznajljivega mesteca Tešanja med Dervento in Travnikom. To mesteca ima slavno zgodovino in je bilo nekoč važno prometno križišče. Tešanj je imel prvo srbsko osnovno šolo v Bosni in Hercegovini. V Tešnju je bilo tudi prvo sodišče v okraju Travnik. Šolsko poslopje pa je v Tešnju že tako propadlo, da so šolo opustili in bodo poslopje predelali v pravoslavno cerkev.

— Nova avtobusna proga Tržič—Kranj—Smlednik—Ljubljana je v toliko spremenjena, da odpelje avtobus iz Tržiča ob 7.15, Kranja 8. Smlednika 8.20, prihoda v Ljubljano 8.50. Povratek ostane isti ob 15.30 iz Ljubljane. — Avtopodjetje I. Goričan, Tržič.

— Dr. Pregelj Ivan, Osnovne črtice iz književne teorije. 112 strani, cena nevez. 24 din, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. — Knjižico, katero so vsi izobraženci in učeča se mladina željno pričakovali, je sedaj izšla. Saj do sedaj Slovenci še nismo imeli zares priročne in enotne knjige o tem vprašanju, ki se zlasti v šoli pri pouku slovenščine neobhodno potrebuje. Saj pride vsak od časa do časa v položaj, da želi v teh vprašanih pojasnila. Posebno pa bo izdajo »Osnovnih črtic« ustreženo našim profesorjem in dijakom, ki bodo dobili iz drobne knjižice vsa pojasnila iz književne teorije, katero so sedaj morali iskati po raznih knjigah. Pojmi so jasno razloženi, podani v kleni predelavi. Knjiga obravnava najprej epično pesništvo, nato liriko, dramatik, prozo. Zanimiva in za vsakogar praktično uporabna pa so na koncu knjige: Osnovno pregledna vprašanja in odgovori iz epike, lirike, gramatike in proze. V drobnejšem tisku pa so podani potrebni orisi in pregledi vsake književne vrste po posameznih književnostih s posebnim ozirom na slovensko, hrvaško in srbsko. Delo zato toplo priporočamo.

— Dopisna trgovska šola v Ljubljani, Kongresni trg 2. — Vsakdo, komur ni mogoče obiskovati pouka osebno, si more pridobiti s poukom doma vsega potrebnega znanja potom Dopisne trgovske šole. Navedena šola nudi vsakemu posameznemu bodisi pouk celoletnih rednih dopisnih

Prebivalci vasi Gradec pri Križevcih na Hrvaškem so ob zadnjem deževju zvečer, ko je posijala luna izza oblakov, videli nenavadno naravno prikazen. Kaj takega se v naših krajih redko vidi, pa tudi drugje po svetu je taka prikazen nekaj nenavadnega.

Nekako ob 9 zvečer je nad vasjo začelo hudo liti. Nastopila je velika tema. Okoli pol desetih pa so se začeli oblaki porazgubljati, zapihal je precej močan veter, nakar je na zemljo posvetila močna luna svetloba. Vendar je medtem še močno deževalo.

Lunin sij je bil tako silen, da se je na eni strani neba prikazala nenavadno lepa in močna mavrica. Njen polkrog se je raztezal od vzhodne

Mavrica ob luni - nenavadna naravna prikazen

Pravi, da je iznašel kvadrato kroga in perpetuum mobile

V Subotici živi Aleksander Felber, blizu 80 let stari mizarski mojster, ki je že pri mnogih obrtniških prireditvah in razstavah dosegel prve nagrade. Te dni pa je častnikarjem ponosno sporočil, da je rešil najtežji matematični problem, kar se ni še nobenemu posrečilo, namreč kvadrato kroga. Za rešitev tega vprašanja je izdelal poseben model, na katerega je nalepil v kosih papir. Ta papir je izrezal v posamezne kose, s katerimi spreminja krog v kvadrat na ta način, da odseke iz kroga zлага v kvadrat. Aleksander Felber skuša dokazati pravilnost svoje teorije tudi z neznanjskimi številskimi, s katerimi računa in trdi, da številke popolnoma potrjujejo njegovo teorijo. Povedal je, da že petdeset let dela na rešitvi kvadrature kroga, sedaj se mu je posrečilo.

tečajev ali dopisne dvoletne trgovske šole ali posameznih trgovskih predmetov in jezikov. Šolnina je tako nizka, da je dostopna vsem slojem. Redno vpisovanje in Dopisno trgovsko šolo je od dne 1. do 10. oktobra (razen nedelje) pisмено ali osebno v pisarni zavoda dnevno od 9 do pol 13 in od 14 do pol 20 zvečer. Izvenljubljanskim reflektantom pošlje vodstvo zavoda propekt z dopisnico, potom katere se more učenec polnaveljavno vpisati. Vsa pojasnila so interesentom brezplačno na razpolago.

Zvečer imamo seje, ko nas prijetno greje toplota LUTZ peči, na svetu boljnih nif

— Brezplačno na ogled dobite revijo »Ljudski oder«, če pišete dopisnico na upravo revije v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

— Skrbni vas, kaj boste letos igrali za praznik Kristusa Kralja. Če imate revijo »Ljudski oder«, najdete polno nasvetov, pa tudi dve novi igri za to priliko. Pišete zato takoj dopisnico upravi revije (Jugoslovanska knjigarna, Ljubljana), ki vam pošlje rada prvi zvezek brezplačno na ogled.

KINO SLOGA telefon 27-80

Otok groze

Razburilivi trenotki v opasnem boju za življenje in ljubezen med morskimi roparji in divjimi zvermi.

— Še vedno primanjkuje dobrih iger za razne narodne praznike in za praznik zedinjenja. Revija »Ljudski oder«, ki stopa z novim zvezkom v šesti letnik, prinaša dve novi igri za take prilike. Na zahtevo dobite ta zvezek brezplačno na ogled. Pišete dopisnico upravi revije v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

— Za vsako priliko poskrbi našim odrom revija »Ljudski oder«. Njenih šest zvezkov letno je posvečeno šestim glavnim letnim dobam in prinaša ne le nasvete, ampak tudi veliko izbiro iger. Seveda smejo prireditelj te igre samo naročniki revije. Naročnina je spričo velikih ugodnosti malenkostna. Prvi zvezek dobite brezplačno na ogled, če pišete upravi revije v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

— Večerni trgovski tečaj za izobrazbo in strokovno izpopolnitev pisarniških moči na znanem trgovskem učilišču »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobraska 15. Ravnateljstvo obvešča interese, da je vpisovanje dnevno dopolnje, popoldne in zvečer do 8. ure. Vsi dosedaj vpisani slušatelji (-ice) se zberejo v četrtek, dne 6. oktobra, ob 8. uri zvečer v šolskih prostorih zaradi razglasitve urnika. Redni pouk se prične v ponedeljek, dne 10. oktobra. Do tega dne traja tudi redno vpisovanje. Poučujejo se vsi strokovni predmeti: knjigovodstvo, trgovsko-obrtno računstvo, korespondenca, pisarniška dela, stenografija, strojepis, nemščina itd. Dovoljuje se tudi obisk posameznih predmetov. Na željo se vrše še posebni tečaji za nemško stenografijo, italmianshino, francoshino, strojepis itd. Šolnina najnižja. Pojasnila in nove prospekte daje ravnateljstvo ustno ali pisмено.

Ljudje so zaradi te redke prikazni, ki je doslej še niso poznali, kajpada razburjeni. Ker je ponekod sedaj na jesei začelo cveteti še drevje, kakor na primer jablane in razne cvetlice, so sedaj prepričani, da to nekaj pomeni.

Stari Felber seveda ne veruje matematiku Gausu, ki je že pred davnimi leti dokazal, da kvadratura kroga ni možna. Sicer pa je Felber razumen človek in ima že več iznajdb. Neki njegov izum za izboljšanje miz se je danes uporablja. Pariška industrijska akademija ga je že leta 1894 izbrala za svojega častnega člana in tudi nekdanji madžarski trgovinski ministri so mu izrekli svoje priznanje. Pravi, da je tudi iznašel stroj, nekakšno perpetuum mobile, ki sicer ne teče večno, vendar pa dela sam od sebe. Osebno je Felber skromen človek, je pa odličan matematik in rešuje najtežje matematične probleme v neverjetno kratkem času.

Naročajte »SLOVENEČ« !

s slovenskimi motivi, obenem je pa tudi pravljala nekatere naše novejšje pesnike, a v reviji »Zlatorog« redno obvešča bolgarsko občinstvo o slovensko-bolgarskih književnih stikih), se je spustila tudi na dramsko področje. Skupaj s pisateljem Matvejem Velevim je napisala komad »Gospa«, katerega prva uprizoritev je bila v Sofiji 1. t. m. Ko sem že pri gledališču, naj omenim, da je bila težko pričakovana komedija znane Stefana Kostova, katere naslov ni prišel v javnost in katero je komediograf napisal skupaj z najstarejšim bolgarskim karikaturnistom Aleksandrom Božinovim, ki bi morala biti te dni prvič uprizorjena, od oblasti prepovedana.

V nizu manifestacij kulturnega zbližanja med nami in Bolgari je treba zabeležiti n. pr. tudi to, da bosta Pia in Pino Mlakar 20. aprila 1939 nastopila v sofijskem gledališču z »Bajko o Jožefu«, dalje, da bo Gavella pripravil režijo za »Zimsko bajko« (23. nov. t. l.), da bo Matačič dirigiral v sofijskem gledališču v maju prihodnjega leta in da bo v maju 1939 Nušičev »Dre« prvič igran na sofijskih deskah.

Med bolgarskimi književnimi novostmi naj omenim: knjigo novel Elina Pelina »Poletni dan« (205 strani); pokojnega Jordana Jovkova roman »Priključenosti na Gorolomove« (262 strani); prvi zvezek zbranih spisov starejšega pisatelja Konstantina Veličkova, ki so začeli izhajati v redakciji Georgija Konstantinova; knjigo Angela Karaličeva »Jatoc«; zbornik, posvečen pok. Jordanu Jovkovu, ki ga je uredil Svetoslav Minkov (135 strani); zasebno študijo Malča Nikolova »Tvorčeskij put na Jordan Jovkov« (90 strani).

T. P.

Ponočni doživljaj

Film najnapetjših senzacij. V glavnih vlogah znani Charles Boyer in lepa Jean Arthur
KINO UNION
tel. 22-21. Predstave ob 16, 19 in 21.

Koledar

Četrtek, 6. oktobra: Bruno, spoznav.; Marija Frančiška, devica.

Petek, 7. oktobra: Marija, kraljica rož. venca.

Novi grobovi

† Jeseniški delavec Štefan Veber

Jesenice, 4. oktobra.

Včeraj smo poročali, da smo imeli na Jesenicah od 1. do 3. oktobra vsak dan po en smrtni primer. K temu dodajamo, da je dne 4. oktobra zjutraj od kapi zadet umrl g. Štefan Veber v 69. letu starosti. Umrl je bil znan kot agilen delavec. Svoj čas je bil občinski odbornik in več let predsednik JSZ. Bil je sposoben govornik na mnogih shodih. Njegova beseda je vedno vžgala. Pogreb bo v četrtek, dne 6. oktobra, ob pol 9 dopoldne (s sv. mašo). N. v m. p.

† Fr. Pavlin Zagar. V celjskem kapucinskem samostanu je izdihnil po dolgi in mučni bolezni 22-letni kapucinski bogoslovec fr. Pavlin Zagar. Že v zgodnji mladosti je čutil veselje do redovniškega poklica in tako se je oddločil, da vstopi v red sv. Frančiška. Že v noviciatu je bil vsem svojim sobratom vzgled popolnega življenja in vsi sodelovali so ga spoštovali in ljubili. Rad in z vso ljubeznijo je hodil na vse zgodaj v kor, z veseljem je prihajal redno v šolo in bil med prvimi kleriki. Pa ga je zgrabila zavrtna tuberkuloza in ga vrgla v bolniško posteljo, da je moral prenehati z bogoslovnim študijem in odditi v zdravilišče na Golniku. Ni bilo pomoči. Vedno je še upal, ko je govoril s svojimi prijatelji, da bo ozdravel, a božja volja je bila drugačna. V sredo ob pol 10 dopoldne je v krogu svojih sobratov izročil Bogu svojo dušo. V petek ob 4 popoldne ga bodo ob spremljanju njegovih sobratov in klerikov sprenili na okoliško pokopališče. Naj ga sprejme Bog!

Osebnosti

— Odlikovan je bil z redom Belega orla V. razreda orožniški polkovnik Alojzij Barle, polovnik dravskega orožniškega polka.

Vsi, ki ste doživeli velike norosti življenja, mladostne ljubezni in brepenjenja, si oglejte, kako sta jih doživela Paula Wessely in Rudolf Förster v krasnem velifilmu

Režija Carl Froelich - Glasba Benatzky

Premiera KINO MATICA tel. 21-24 ob 16., 19. in 21. uri! 2 Zurnala!

VELIKE NOROSTI

reč, da na str. 225 pišem, da so bile tam našteje cerkve posvečene približno med 1. 840 in 859. M. Kos na enem mestu res ne poudarja, da je natančna določitev tega razdobja negotova; na drugih mestih pa večkrat ponavlja, da je letnica 840 le približna. A ne glede na to dejstvo je še vedno negotovo, katerega leta je bila posvečena prva izmed tam navedenih cerkv. Tudi na drugih mestih je mogoče ugotoviti, da je površno bral M. Kos in netočno izposajal I. Grafenauerjeve misli, kakor je tudi moje knjigo nepazljivo bral.

Naj bo dovolj neprijetnega naštevavanja. Že iz tega je očito, da mladi kritik še nima potrebne strokovne in metodne izobrazbe. Vrh tega si površno in nedopustno prilagaja tuje misli, pa jih večkrat krivo razume. Profesorja M. Kos in I. Grafenauer sta v tako živahnem stiku z mojim znanstvenim delom, da ne potrebujeta nepoklicanega površnega posredovalca, ki ne upošteva, da znajo znanstveniki ceniti tudi nasprotno mnenje. Žalostno je, da si tak začetnik privaja pravico razsojevanja v težkih in spornih znanstvenih vprašanjih ter s toliko množico zmotnega besedja tiste nepoučene bralce, ki nimajo prilike, da bi njegovo pisanje kontrolirali. Vesel pa sem njegove podjetnosti. Ako jo bo obrnil v pravo smer in se umiril, se bo polagoma usposobil za znanstveno delo na tem polju, ki je zaradi premnogih zapletenih in spornih vprašanj za začetnike jako nevarno. Fr. Grivec.

— Lovorjev venec. — Preteklo nedeljo so v lepem obmorskem mestu Bagni di Luca tekmovali najboljši italijanski pesniki za Mussolinijevo nagrado. V Italiji se je slovstvo prav zavoljo številnih tekem z bogatimi nagradami zadnje čase razmahnilo dosti bolj kot med drugimi narodi. Tekmovanja razpisujejo običajno v prvih jesenskih dneh. Te dni so kot nekdanj na grških olimpijadah tekmovali pesniki za nagrado: »Premio poeti del tempo di Mussolini« (nagradno tekmo-

vanje pesnikov Mussolinijeve dobe). Namen teh tekmovalj je pokazati in dati izraza novemu duhu novega časa, časa vzpona italijanskega naroda pod svojim vodjem. Ne gre odrekati, da je ta čas našel tudi primerne pesnike, ki znajo ubirati junaško-lirične strune.

Letos so se pesniki zbrali že petič v častni boji. Ni se jih odzvala le pesnica, marveč prav lepo številno: tisoč in dva! Še več se jih je oglašilo pred dvema letoma, kar tisoč pet sto.

Med častili pesniške muze so seveda ljudje vseh vrst in starosti. Letos je poslal svoje prvece tudi nek 77-letnik. Morda so ga bolj kot »lire miloglasne« zvalili zvoki zvenčajočih lir. Saj je prva nagrada 5000 lir. Letos so pesniki opevali predvsem boje v Afriki in Španiji, pa tudi zemljo, ki jo pridne roke rešujejo močvar in ustvarjajo iz njih žitna polja.

Palmo zmage je letos odnesel Giuseppe Valentini, kulturni ataše pri italijanskem poslanstvu v Rio de Janeiro. Pesnik se je udeležil bojev v Afriki in kot legionar v Kastiliji. Prav tu se mu je porodila pesem »Tožba kastiljske matere«. Verzi niso kako »hej — državno« skrupulo, marveč so res privreli iz srca, ki je doživelo grozote in veličastna junaštva najtežje človeške tragedije.

Kastiljska mati joče v obupu za padlim sinom:

— Pet strelce vstihaj na srajčni modrini, fant je odseval ko v jutranji sinjini.

Grenki ti dan, koda se te spomni, ki vzel si mi kano?

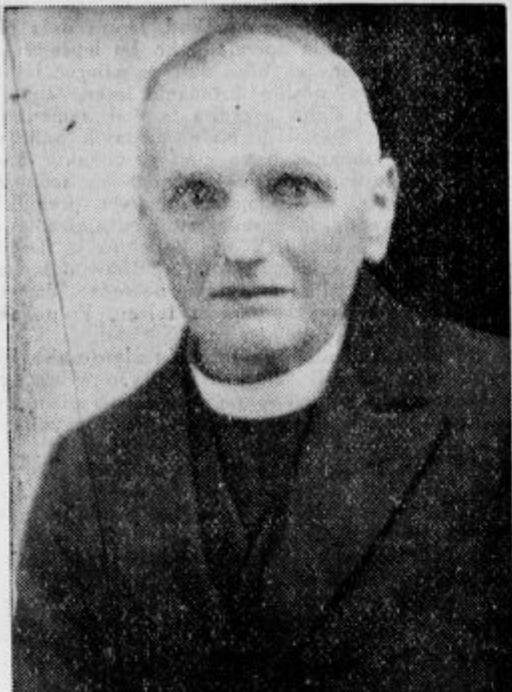
Pošljite mi koga, o Jožef, Marija, pošljite mi ga, da srce mi raztrže.

O, Jezus, na križu, daj, da ob kamen razbijem se moja razboljena glava,

demoni, demoni, odprite brezen,

da vanj moja duša vročična odplava.

† Monsignor dr. Jože Debevec

telja in njemu je Ošaben posvetil svoje »Vzore in boje«. Sicer je že kot sedmošolec prevedel na Pleteršnikovo željo iz češčine poljsko klasično komedijo Baluckega »Težke ribe«, ki je izšla pri Taliji l. 1888. Kot bogoslovec je bil predsednik Cirilskega društva, iz katerega je nekaj let prej pognal »Dom in svet« in ki je imel namen vzgajati slovenske katoliške pisatelje, izdajajoč zbornik »Pomladne glase«. Že v l. zvezku (1891) je imel Debevec črtico »Cerkvica v gozdu« ter dramatični prizor »V Rime«. To mladinsko vzgojno smer je nadaljeval tudi še s črticami »Ljubezen do mame«,

likem prijatelju. Uredil je novo izdajo Krekovega »Socializma«, kakor je bil tudi v vsem Krekovih tovarih in učencih. Saj je bil predsednik ustanovnega obnega zbora Prosvetne zveze pred štiridesetimi leti ter je tako stal kot vodilna oseba ob zibel naših največjih ljudsko-prosvetne organizacije. Zadnja leta se je posvečal — poleg pripravljanja Danteja — kramljanjem za Mentor s svojimi članki o literarnih smereh (Romantika), o pravem čitanju knjig, o spominih na stare profesorje, s katerimi je osvežil marsikak spomin starejše dobe. Zanimivi so bili tudi Zapiski starega profe-

letnik s številko, ki je izšla pred nekaj tedni. »Zdaj pa še kazalo in Dom in svet bo vsaj rešil svojo petdesetletno čast!« Vse mesece in mesece je sedel nad starimi letniki in pomagal ravnatelju Doklerju pri sestavi kazala, ki ga je zadnje dni oddal v tiskarno, pripravljenega za tisk in urejenega ter pregledanega. Z mrzlično delavnostjo in vztrajnostjo je pisal in pisal, čutil se je naravnost pomlajenega ob novem delu in kazalo je, da bo premagal svoje bolno telo. Toda njegova misel se je ustavljala samo ob mrtvih veteranih Doma in sveta, spominjala se delavcev svoje generacije: Trošta, Evg. Lampeta, Jakliča in Opeke, kakor da sluti svojo nepovratno pot. Postavil je vsem spomenik, postavil ga tudi Domu in svetu, in ko je končal to zanj naravnost herojsko delo, je omahnil in umrl. Tako se je veselil velikega kazala vseh petdeset letnikov Doma in sveta, s katerim je živel in umrl, da ni niti za par dni šel na počitnice ter ga je pričakoval kot največji uspeh svojega življenja. Toda kazalo, ki ga je omogočila njegova požrtvovalnost, bo

Vedeli smo, da je bolehal že celo leto, tudi to, da je pred tednom prestal drugo nevarno operacijo, toda da mu bo obnemoglo srce, ko je že kazalo, da bo njegova trdna narava tudi to pot premagala telesne bolečine, nismo mislili. Saj je bil pri svojih 72 letih tako mlad in vesel in ves predan delu od zgodnjih jutranjih ur do poznega večera, da bi človek ne prisodil, da je stal v vsej svoji živahnosti in dobrodušnosti na pragu smrti. Toda prišlo so novice, da mu peša srce, da so morali zdravniki izvršiti transfuzijo krvi, da bi srce dali toploto in nove moči, a ob pol treh ponoči je hipoma prenehalo biti. Tako je dobeval svoj zadnji boj, ki ga je povedel k večnemu vzoru, prav kakor je napisal v svoji lepi knjigi: vzori niso dosegljivi na zemlji in treba je zanje boja. Po zadnjem boju pa ga je dosegel izven življenja v svojem Bogu, v katerem bo dobil obilno plačilo za svoje obilno delo.

S pokojnim monsign. dr. Debevcem izgubljamo Slovenci markantno osebnost in kot čebelica marljivega kulturnega delavca, skromnega kljub psevdonomu »Jože Ošaben«, pod katerim je napisal svoje najzanimivejše delo »Vzori in boje«, ki bodo za večno ostali dokument šolanja slovenskega dijaka iz osemdesetih let ter so še sedaj eno najlepših vzgojnih del za doraščajočo šolajočo se mladino. V njih vidimo, kako je rasel glavni junak, ki ni drug kot pisatelj sam, iz tedanjih razmer na Notranjskem ter se dobeval do mature in sklenil, da postane profesor. V nadaljevanjih »Do zmage« pa opisuje visokošolsko življenje na Dunaju ter dosego cilja: postal je profesor, da se ves posveti vzgoji mladine, šoli. Visoko je dr. Debevec postavil ideal šolnika za cilj vsega življenja, in reči smemo s polnim prepričanjem, da ga je v svojem življenju tudi dosegel v najvišji meri ter si pridobil sloves enega naših najboljših učiteljev sploh, da, tudi to, kar je še več vredno — pridobil si je srca svojih učencev sploh, ki so se ga vsi spominjali in se ga bodo spominjali z največjo hvaležnostjo.

Vse šolanje in učenje je usmerjal v to, da postane vzgojitelj narodu in mladini. Po ljudski šoli — rodil se je 15. marca 1867 — v Begunjah pri Cerknici, je prišel v Ljubljano, kjer je končal gimnazijo in nato stopil v bogoslovje, ki ga je končal l. 1891 kot najmlajši med svojimi sošolci; zato je bil eno leto še semeniški duhovnik. Pozneje je stopil v dušno-pastirsko službo kot kaplan na Breznici in pozneje v Trnovem v Ljubljani, toda že leta 1893 ga je škof namenil za višjo izobrazbo ter ga dodelil kot prefekta v ljubljansko bogoslovje, kjer je ob enem študiral. Pozneje (leta 1894) je napravil v Augustineju na Dunaju doktorske izpite iz bogoslovja. Po doktoratu je bil prefekt v ljubljanskem Alojzijeviscu, kjer je imel na mladino največji vpliv in jo je uvažal v študiranje domače in slovenske literature. Znano je, kako je pokojni profesor dr. Prijatelj spoštoval svojega nekdanjega učitelja dr. Debeveca ter z veseljem poudarjal, da ga je on uvažal v rusko literaturo, in rad kazal spise Puškina, ki jih je tedaj pod Debevečevim vodstvom naročil še v Alojzijeviscu. Med tem časom pa je bil dr. Debevec vpisan na graški univerzi, kjer je študiral klasične jezike, grščino in latinščino ter slovensčino in napravil izpite l. 1900. Toda že prej od leta 1898 do 1900 je bil že suplent v Ljubljani, do l. 1910 pa profesor v Kranju, dokler ni bil premeščen na l. državno gimnazijo v Ljubljano, kjer je ostal do svoje upokojitve l. 1924. Prav v ta čas je padla najtežja doba svetovne vojske in znano je, kako je prav dr. Debevec znal navduševati v teh težkih in ovadskih dneh svoje dijake za slovensko stvar ter prišel zato tudi v preiskavo. Toda ko je že stopil v pokoj, si teh let, ki mu jih je še bilo danih, ni prahrnil za odpočitek, temveč za novo nemoteno delo. Od šole se mu je bilo težko ločiti, zato je sprejel ravnateljsko mesto pri uršulinski gimnaziji v Ljubljani, kjer je poučeval tudi slovensčino in jezike, zadnja leta pa samo vodil zavod in se potegoval za njegov razvoj. Poleg tega pa je deloval tudi pri Slovenski Matici kot dolgoletni odbornik do lanskega leta, enako pri Leonovi družbi, odločno deloval pri Društvu za humanistične vede in urejal oz. pisal njega vsakoletna poročila, bil odbornik Društva prijateljev poljskega naroda, se pridno udeleževal karitativnih konferenc in urejal njih dobrodelno glasilo »Nova zapoved«, za katerega je zbiral gradivo iz vseh svetovnih listov. Toda najbolj se je pa poglavlje v zadnjem letu v delo za »Dom in svet«, ki ga je prevzel v lanske krizi ter zadnji jubilejni letnik privedel do konca, kar je bila največja njegova želja. Ob njem in z njim pa mu je tudi izknavelo srce.

Msgr. Debevec je bil pisatelj, pravi tip tistega pisateljskega rodu, ki ga je poklical v življenje ustanovitelj »Doma in sveta« Frančišek Lampe. On je naredil iz Debeveca pisa-

ki jo je pod psevdonimom Jos. Matejev napisal za Kolarca Ciril-Metodove družbe (1892). Iz te svoje panoge je napisal v poznejših letih »Vzore in boje« (1896/7, kot knjiga 1917) ter nadaljevanje »Do zmage« (1901/2), dve svoji največji literarni deli, ki sta izšli v »Domu in svetu« in vzbudili veliko zanimanja. Odslej je ostal »Domu in svetu« zvest, resnično »do zadnjega diha«. Za Kržičevu prilogo Duhovnega pastirja »Zgledi« je uredil črki B in C. Za Katoliški Obzornik je napisal razpravo »Liberalizem ali Večni žid«, filozofsko tragikomedijo v 5 dejanjih (izšla tudi v hrvaškem prevodu). V Kolarcu sv. Mohorja je objavil povesti »Materina daritev«, »Mladi mornar«, »Kako je Grmkov France v Braziliji kolofonijo kopale itd. Za ljudske odre pa je napisal igrice »Junaške Blejke«. Toda to, kar navaja BL, še ni vse, kajti koliko je odrskih prizorov in prigodnih pripovednih spisov po naših nabožnih in dobrodelnih listih, kjer ni podpisan ali pa pod izmišljenim imenom. Glavno njegovo življenjsko delo pa je bil prevod Dantejeve »Divine comedie«, ki jo je v verzih in v celoti prevajal desetletje v Domu in svetu (od l. 1910 do 1925). Tako smo po zaslugi neumorne marljivosti in potrpežljivosti dobili Slovenci celotni prevod tega največjega svetovnega krščanskega epa, ki ga je dr. Debevec opremil tudi z znanstvenim aparatom. Z njim je stopil med naše najpomembnejše dantologe ter je kot tak predstavljen tudi s svojim doneskom v slovenskem zborniku, posvečenem Danteju v uredništvu pokojnega dr. Resa. Veliko njegovo hrepenenje, da bi videl svoj prevod Danteja ponatisnjen v knjižni obliki, se mu ni izpolnilo. Že večkrat se je načeljeno vprašanje izdaje tega prevoda, kar bi morala biti zadeva časti slovenskih katoliških založb, pa kljub vsem pripravam ni doživel svoje največje želje. Zadnje leto je mrzlično pripravljaval okrajšano izdajo za Mohorjevo »Cvetje«, za kar je začelne speve vnovič prevedel ter je bil pripravljen na temeljito korekturo. Toda novo delo ga je za hip — kot je mislil, toda za večno, kot se je zgodilo — odvrglo od Danteja. Doživel je samo še to, da je njegov prevod Danteja prišel v slovensko čitanko pod drugim imenom! Vendar se je v zadnjem letu lotil znova svojega prevoda Dantejevega uvoda v Divine comedie, namreč njegove ljubezenske zgodbe »Vita nuova«, ki jo je priobčil v letošnjem Domu in svetu, z na novo prevedenimi pesmimi, ki kažejo velik napredek in večjo nazornost od prejšnjih prevodov. »Novo življenje« in priredba »Božanske komedije«, ki ju je pripravljaval za Mohorjevo družbo, pa bosta tako ostala torzo.

Najbolj delaven pa je bil pokojni dr. Debevec v znanstvu in kritiki. Pozornost so vzbujale svoj čas njegove razprave po izvestjih, kakor n. pr. Grška drama, ali Jos. Jurčič kot dramatik, Podoba v slovenskem jeziku in slovstvu. Dalje primerjava Virginije Atala in Krsta pri Savici, študija o dr. Detelu, njegovem ve-

sorja (Menfor), s katerimi je hotel nadaljevati svoji prejšnji deli z gimnazije in univerze. — Nešteto pa je njegovih knjižnih ocen, razmetanih po naših revijah, največ v Času, Domu in svetu, Mentorju, Mladiki in drugod, s katerimi je spremljal vso slovensko literarno tvornost prav do zadnjega časa. Tako zvestega čitatelja vseh knjig, ki so izšle v zadnjih petdesetih letih, bo težko dobiti. Pa ne samo iz naše književnosti, temveč iz vse svetovne, saj je naročal nove angleške knjige, prav tako kot francoske in slovanske in ni morda slučaj, da je na njegov smrtni dan ostala odprta na njegovi miznici, obloženi z rokopisi, najnovejša francoska knjiga o franciškanski poeziji v moderni literaturi! Kot kritik je bil deskriptivnega značaja, toda njegova ocena je bila vestna, trezna in objektivna.

Ogromno je čital in velika je njegova privatna knjižnica. Toda zadnje leto je ves svoj čas posvetil Domu in svetu, svoji prvi in zadnji ljubezni. Otroško vesel je bil, ko je ob petdesetletniku bil naprosen, naj napiše nekaj spominov na prva leta tega Lampetovega lista. »Zopet sem v Domu in svetu«, je dejal, »ko sem mislil, da sem že povsem odrinjen! Bil je urednik že v interregnumu po svetovni vojni, in tudi zdaj je v času lanske krize vzel list, s katerim je živel vse svoje življenje v največji ljubezni, v roko in ga skušal rešiti. Bdel je nad njegovo agonijo kot oče nad otrokom in je bil neizmerno vesel, ko ga je rešil smrti in srečno zaključil jubilejni petdeseti

izšel — z njegovim nekrologom in bo njegov najlepši spomenik.

Kaj pa bi morali reči o pokojniku kot človeku? Kaj o njegovi znani dobroti, katere so bili deležni številni dijaki in ubožci? Kako je vse življenje živel v mislih na mater, kateri je posvetil toliko lepih besed. Bil je asket, zgled duhovnika in dobrega človeka ter je izoblikoval resnično takega človeka s svojim življenjem, kakršnega si je predstavljal njegov sočec v pismu, s katerim zaključuje svoje »Vzore in boje«: Ko bom videl, da je v tvoji glavi temeljito znanje, da je tvoja volja jeklenotrdna v vsem dobrem in pravem, da tvoje srce pozna le plemenita čustva, zlasti vročo ljubezen do domovine, no, potem lahko porečem, da je moja obitelj dala domovini moza, in potem... potem... bom lahko legel — v grob...

Da, s svojim življenjem in delom je resnično ustvaril celega moza, in je zato lahko legel v grob, kjer ga čaka večno plačilo! — td

— Pri lenivosti črevesa, kataru v črevih, obolenju skrajnega črevesa, odstranjuje naravna »Franz-Josefova« grenka voda zoprte spodnjih organov dobro in naglo. Mnogoletne izkušnje uče, da redna poraba »Franz-Josefove« vode izbornu urejuje funkcije črev.

Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485. 25. V. 35.

Kaj je nova bela svetloba?

Svetloba TUNGSRAM Krypton žarnic!

KRYPTON je zelo redek plemenit plin.

S KRYPTON-plinom polnjene nove žarnice dajo krasno

snežno belo svetlobo

najbolj slično solčni svetlobi

Ta dovršena KRYPTON svetloba ne samo da ni dražja, marveč jo celo dobimo

z manjšo porabo toka

IMELI BOSTE CENEJŠO RAZSVETLJAVO

(IN MNOGO BOLJŠO!)

ČE JEMLJETE NOVE ŽARNICE

TUNGSRAM Krypton

Tramvaj je prvič pripeljal k Sv. Križu.

Tisti, ki vedo za skrivnosti v politiki

(Iz delavnice diplomatskih tolmačev)

Kako se sporazumevajo vsi ti nemški, francoski, angleški, italijanski in drugi državniki, kadar se snidejo na politične razgovore? Saj ni moči zahtevati, da bi bil sleherni državnik tudi jezikovni genij, ki bi razumel vse jezike.

Za take primere imamo tolmače. V Nemčiji je zdaj legacijski svetnik dr. Schmidt, ki ga jako čislajo inozemski diplomati. Tudi v Godesbergu je bil tolmač med Nemci in Angleži. Pravijo, da je jako prikupnega, ljubeznivega vedenja in ima sedem jezikov v mezinu.

Najbolj znani tolmač Francozov je Georges Mathieu. Mathieu se je že udeležil številnih mednarodnih sestankov in je zmeraj odlično rešil svojo nalogo. Neštetokrat so ga že fotografirali. Najbolj svojska je fotografija, kjer ga je videti poleg bivšega angleškega kralja Jurija V. v Londonu ob otvoritvi mednarodne gospodarske konference. Tu je Mathieujev obraz ena sama osup-

Francoski poslanik François-Poncet

lost. Ko so ga vprašali, počemu da je bil tako začuden, je odvrnil: »Veste, kar nenadoma je začel angleški kralj gladko govoriti po francosko, prav tako, kot bi bil rojen Francoz. Jaz pa sem bil prepričan, da ne zna kralj niti besedice francosko!«

Georges Mathieu se je zlasti udeleževal velikih mednarodnih posvetovanj o brodogradnji. Sčasoma je postalo to vprašanje vprav njegovo strokovno področje, tako da se more glede na znanje gradnje ladij, tonaže, oborožitve in sestave pomorskega merila z vsakim strokovnjakom na svetu.

Knjižna higiena

Stanje vsake knjige pa tudi njen obstoj je v marsičem odvisen od tega, kako s knjigo postopamo. Sicer ne moremo postaviti ali odstraniti vzrokov ali pogojev, ki neki knjigi podaljšajo življenje za sto ali tisoč let, ali pa ji določijo le kratko trajanje, toda samo od našega hotenja je navadno odvisno, v kakšnem stanju je knjiga, ki nas spremlja skozi življenje. Samo ravnanje moramo z njo kot knjiga zahtevati in jo varovati pred nesrečo. Vse, kar velja za posredno knjigo, isto velja za celo knjižnico.

Največji knjižni sovražnik je ogenj. Skoraj vse stare knjižnice je uničil, ob marsikaterem prevratu, posebno vsekem, je največkrat pri knjigah igral odločilno vlogo. Kako bi ohranili pred ognjem knjigo, ki jo imamo doma, navadno malo mislimo. Če je lepa, jo imamo radi ali smo ponosni nanjo iz kateregakoli vzroka, jo pač postavimo na mesto, kjer jo večkrat sami lahko vidimo in jo seveda še lažje vidijo oni, ki slučajno pridejo k nam. Če je raztrgana, jo pa spravimo na varnejše mesto. Vse drugače je to pri knjižnicah. Te morajo biti pred ognjem kar najbolje zavarovane. Knjižnica sama mora biti zgrajena tako, da je že sama po sebi pred ognjem kar najbolje zavarovana. Če le mogoče, mora stati na samem. Vsako knjižno skladišče mora imeti taka vrata, da se ob primeru nesreče more sama zase izolirati. Še vse drugače kot za navadne knjige mora biti preskrbljeno za dragocene rokopise, ki jih hranijo v posebnih sobah, v katerih so shranjeni v železnih omarah.

Prav malo manj kot ogenj škoduje knjigi voda. Knjiga, ki je z njo prišla v dotiko, je navadno neozdravljiva. Velika sreča je samo to, da knjigo pred vodo veliko lažje zavarujemo kot pred ognjem. Ob zvezi z vodo naj omenim vlogo, ki jo je žal velikokrat gost marsikater knjižnice, kjer počasi, a vztrajno opravlja svoje uničevalno delo. Vлага uničuje celo knjigo, tekst in vezavo.

Sonce in vročina sta nadaljnja sovražnika knjige. Obledita tisk, zvijeta platnice in izsu-

Chamberlaina so z velikim veseljem sprejeli v Londonu njegovi ministrski tovariši. Na desni od njega je zunanji minister lord Halifax

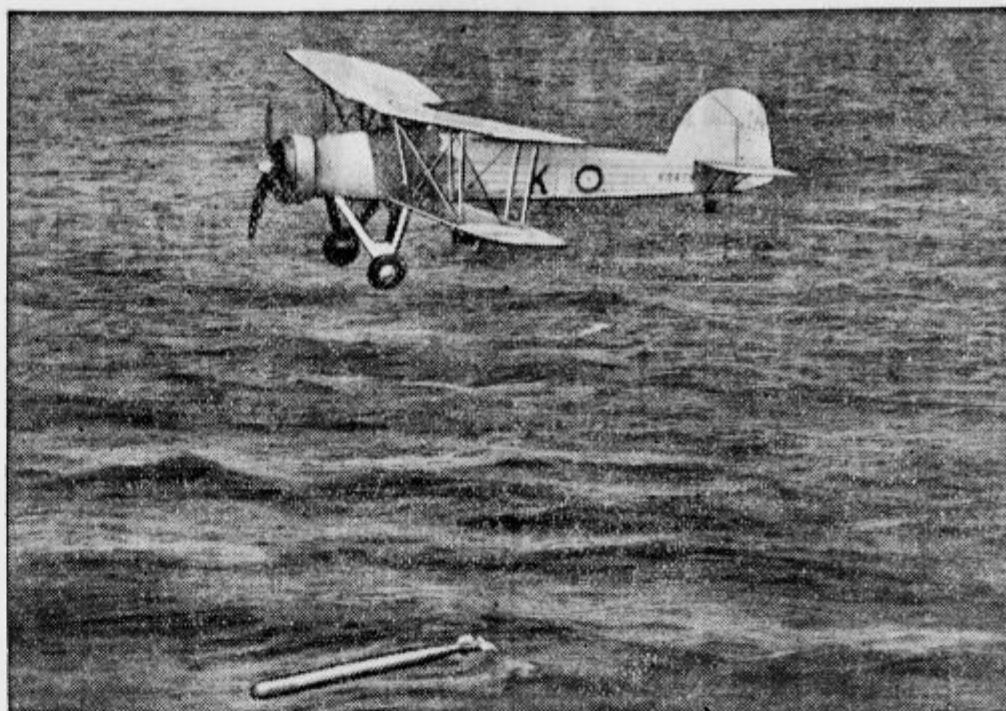
Najbolj znan in priljubljen tolmač Angležev pa je državni tolmač Captain Alex Russel. Mister Russel je stopil na to svojo poklicno pot pri ZN v Zenevi, kjer je bil več let tolmač. Njegovi prevodi iz angleščine v kak drug jezik in obratno, niso le izredno točni, marveč tudi bliskovito opravljeni. Zatorej je njegovo tolmačenje jako upoštevano.

Sicer pa ima mr. Russel še izreden dar zdravega humorja, ki ga je prinesel s seboj v svoji težki, resni in odgovornosti polni poklic. Tako pripovedujejo tole zgodbo o njem: Med Anglijo in neko manjšo državo so bili zaradi posojila posveti v Zenevi. Načelno so soglašali drug z drugim, a glede na način izvedbe so nastale razne težave. Kar teden dni dolgo so trajali razgovori, pa še ni bilo nobenega uspeha. Bilo je že v soboto dopoldne. Precej slabe volje in kislih obrazov so odposlanci, posebno pa angleški, sedeli krog zelene mize. Ali človek niti v soboto in nedeljo ne bo prost zaradi teh čenč? Malo pred eno popoldne je vstal eden od posredovalcev, da bi povedal svoje mnenje. Ker so ga pa poznali, kako se njegova »mnenja« razvlečejo v neskončne govore, in da bi bilo treba vso to klobaso še prevesti v angleščino, je vstal tudi mr. Russel, se hudomušno ozrl naokoli in dejal: »Gospoda! Kar na kratko bom prevedel vsebino: Kakor sem gospoda posredovalca razumel, se meni še čez soboto in nedeljo posvetovati.«

Seveda to ni bilo res, pač pa so ga vsi razumeli, oddahnili so se in se razšli. In zares so se posvetovali še v ponedeljek dalje.

Velikanska odgovornost

Število zares zmognih mednarodnih diplomatskih tolmačev je jako majhno, ker je le malo kdo primeren za ta poklic. Saj tu ni tisto, da si veš jezikov in prevajanja. Kdor hoče biti mednarodni tolmač, se mora znati tudi prilagoditi, mora vse brž razumeti, mora znati jasno in bistro misliti in mora znati do pičice in brž povedati misli govornika v drugem jeziku. Veliki so odtenki kakega jezika in odtenki med besedami in pojmi v različnih jezikih so še večji. Zato je potrebno, da je zmeraj na mestu pravilna beseda, da ne nastanejo kaka nesporazumjenja. Sleherni tolmač, ki ga pokličejo na mednarodne razgovore, si naprli neznansko breme odgovornosti. Sicer je pa ta poklic jako zanimiv in mnogostranski. Tolmači vedo mnogo stvari, ki jih ostali svet ne bo nikoli zvedel. Diplomati odhajajo in prihajajo in se menjavajo, a tolmači ostanejo, saj jih zares ni moči nadomestiti.

Angleško bojno letalo nad morjem, ko je vrglo letalski torpedo nizdol. Slika je z vaj angleškega brodogradnja pri Spitheadu

Shakespeare ali Bacon?

Westminsterški nadškof v Londonu je dovolil, da smejo odpreti grob pesnika iz dobe kraljice Elizabete, Edmunda Spencerja, da bi rešili vprašanje, ki se spet in spet pojavlja: ali je Shakespeare ali Bacon avtor »Hamleta« in »Kralja Learja« ter vseh drugih odličnih dramatskih del, ki smo jih vajeni pripisovati Shakespearju. V Angliji je kar vrsto učenjakov, ki trdijo, da je vse te mojstrovine spisal Bacon Verulamski. Zdaj se jim dozdeva, da so našli zanesljivo pot, po kateri se bo da'n ta zadeva dokončno rešila.

Angleški zgodovinar iz 17. stoletja, William Camden, piše v neki hvalnici o pesniku Spen-

cerju, da so ob njegovi smrti spenili najbolj znani pesniki in pisatelji slavo pesniku njemu v čast. Te pesmi in pa peresa, ki so bile napisane z njimi, so položili v njegovo krsto. Zatorej mislijo, da so te pesmi in peresa še zdaj v Spencerjevi krsti poleg njegovega trupla. Skupina učenjakov in književnikov je zatorej prosila nadškofa, ali smejo odpreti grobnico in krsto s Spencerjevim truplom. Seveda bodo razni rokopisi imeli tudi podpis avtorja, in tako mentijo najti tudi list s Shakespearovim podpisom, saj je tudi on napisal slavo pesniku Baconu. Če bi dobili ta rokopis v krsti, bi ga mogli primerjati z Baconovim rokopisom, ki je ohranjen. Nato bi bilo mogoče dokončno razvozlati vprašanje, ali je Shakespeare ali Bacon največji dramatik sveta.

Trije kilogrami cekinov

V Benetkah so nedavno našli pri nekem navadnem branjevcu cekine v vrednosti 80 tisoč lir. Oblasti so jih zaplenile, čeprav je branjevec trdil, da jih je po dedu podedoval. Zares so cekini večidel starinski, napoleondri, luizordri, avstrijski in sardinski cekini. Ta zlati zaklad tehtal 3 kilograme. Lastnika pa bodo še kaznovali, ker ni naznanil, da ima zlat denar doma.

Največja meniška redova

Največja meniška redova katoliške cerkve sta zdaj Družba Jezusova — jezuiti, ki jih je 25.460 in franciskani s 25.644 člani. V misijonih pa deluje 3484 jezuitov in 2116 franciskancev.

Minuta molka za mir

Preden je bilo konec monakovskega sestanka, so imeli v Parizu pri grobu neznanega vojaka minuto molka

nice sploh ne smemo nikoli pozabiti. Prav tako kot prevelika vročina, škoduje knjigi tudi prevelik mráz. Zato moramo za primerno temperaturo tudi pozimi skrbeti.

Tobak in žveplo od vžigalic napadeta usnjenje vezave. Zato moramo v družbi takih sosedov paziti tudi na to malenkost.

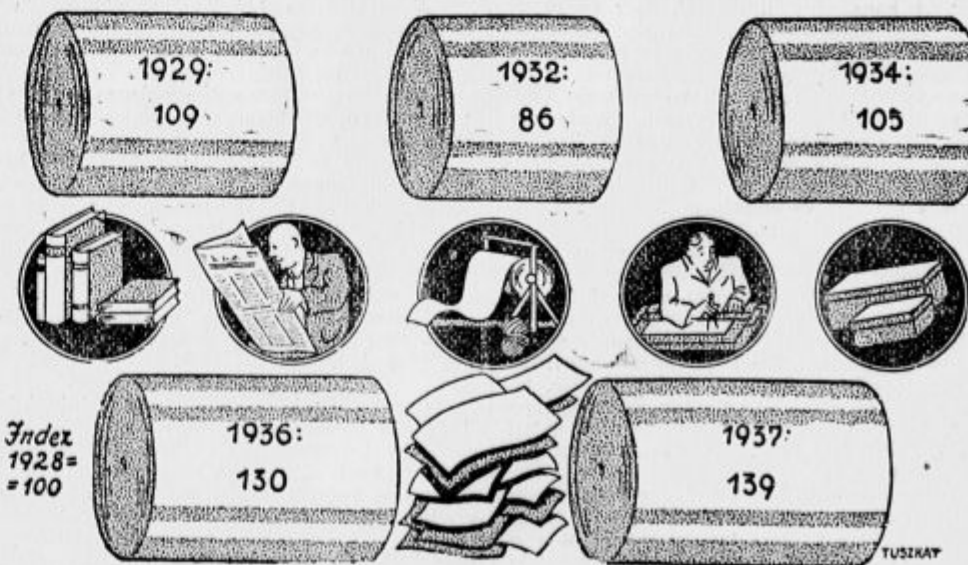
Posebno poglavje v higieni knjige tvori prah. Ta knjigi direktno ne škoduje, a na vsak način je velik kvar njeni lepoti. Veliko bolj kot prah sam, škoduje knjigi čiščenje. Da bi knjigo obvarovali pred prahom, delamo na zgornjih straneh obreže, rdeče ali zlato, ki razširijo rob lista in tako preprečijo dohod prahu v knjigo. Da ostane knjiga popolnoma zaprta, tudi ne smemo kriviti listov, ki naj zadržujejo, »dokod smo prišli«.

Hudi sovražniki knjige so tudi žuželke, katerih samice ležejo v knjige jajčeca. Črvi, ki se izvalje iz njih, so uničili še marsikatero knjigo. Takih žuželk je cela vrsta od krušnega črva do mrtvaške ure in knjižne uši. Preganjajo jih pajki in kižni škorpion, katere ne smemo zatirati. Omenjene žuželke napadajo predvsem stare knjige, noveje so proti njim deloma zavarovane z različnimi snovmi. Žuželke lahko preženemo z žveplom, največji sovražnik pa so jim čistota in sveži zrak. Močno napadene knjige moramo izolirati, da se zajedavec ne razširi na celo zalogo. Ob žuželkah naj omenim še miši in podgane, ki grizejo knjigam robove. Te najlažje preženemo, če jih polovimo.

Da ohranimo knjige lepe, moramo paziti tudi na to, da jih ne postavljamo pretesno. Če jih namreč tako postavimo, jih lahko poškodujemo, ko jih iščemo, ali spet postavljamo na svoje mesto. Na drugi strani pa spet ne smemo stati pretesno, da se ne krive.

Mogoče, da so knjige včasih tudi prenašalke bolezni, zato jih nikar ne slinimo. Ne dajamo jih bolnim ljudem. Če smo dognali, da so res okužene, jih moramo desinficirati v pari in jih nato še enkrat vezati.

La production mondiale de papier et de carton

Orjaške številke v proizvodnji papirja

Po podatkih s priložene slike je bilo leto 1932 blizu idealnega stanja v proizvodnji papirja. Sicer so odtlej naredili za 60 odst. papirja več, a niso ga sorazmerno uporabili. Od povsod je slišati, kako imamo več in več izdelkov, a je vedno manj kupovalcev, tako da bo treba začeti l. 1939 izdelovati manj potrebščin

Vdova milijonarja

Vdovo slavnega dolarskega milijonarja Jay Goulda, ki je umrl leta 1935, so nedavno našli v njeni hiši Park Avenue v New Yorku s plinom zastrupljena. V svetovni vojni je bila znana, svetovna lepota.

V puščavi Sahari je pod zemljo 1000 km dolga reka.

Velika kaša piton lahko naenkrat požre 100 funtov živeča.

Evropejec ima na glavi na kvadratnem centimetru kože 200 do 400 las, Mongolec pa 224 do 200.

Kupujte srečke državne razredne loterije.

Žrebanje se vrši 12. oktobra t. l.

Cene srečk: cela 200 din, polovična 100 din, četrtinska 50 din. V najsrečnejšem slučaju je možno zadeti

3,200.000 din

Nikdo naj ne zamudi kupiti srečke že v I. razredu v kolekturi »Vrelec sreče«. Vsak igralec ima možnost zadeti kak večji dobiček. — Srečke, ki so bile kupljene v kolekturi »Vrelec sreče« v 36. kolu so zadele veliko številno dobitkov. Poleg tega je zadela št. 32670 premijo **en milijon dinarjev**, kupljena v kolekturi »Vrelec sreče« Priporoča se:

Glavna kolektura državne razredne loterije

„VRELEC SREČE“, Alojzij Planinšek

LJUBLJANA, Beethovnova ulica 14, telefon 35-10.

Strah litijskih hribov bo sedel 4 leta

Ljubljana, 5. oktobra.

Mnogi litijski kraji in tudi drugi so se oddahnili, ko so letos maja zvedeli, da so orožniki prišli drznega in nevarnega vlomilca Cirila Štebana, rojenega nekje v Nemčiji. Šteban je pred leti pobegnil iz mariborske kaznilnice ter se je nato klatil okrog, povsod ponoči in podnevi vlamljajoč pri boljših kmetih in odnašajoč prav bogat plen. Priklatil se je celo tja do Sremske Mitrovice, kjer je odpeljal 1000 din vredno kolo. Šteban je izučen krojač, toda to pošteno rokodelstvo mu ni dišalo.

Danes se je Šteban zagovarjal prav trdovratno in drzno pred sodniki malega senata, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Fran Gorečan. Državni tožilec g. Branko Goslar ga je obtožil večkratnih zločinov vlomnih tatvin in ponarejanja delavske knjižice, s katero se je povsod izkazoval kot poštenjak. Obtožnica navaja, da ima Šteban na vesti 16 večjih vlovov. Svoje vlovne tatvine je izvrševal od dne 27. junija 1936 do začetka maja letos. Mnoge kmete in kmetice na deželi je oškodoval skupno za okoli 25.000 din. Posebno rad je grabil zlatino, obleko in denar. Pri nekaterih kmetih je odnašal čedne vsote in dober plen.

Skupno ž njim je bil soobtožen Alojzij Starin, posestnik iz Jelovega pri Radečah. Državni tožilec

ga je obtožil, da je on Štebanu dajal potuho in da je prikrival nakradeno blago.

Šteban, ki je večje vlome tajil in priznal le manjše, ki je skušal oprati sebe z raznimi izmišljenimi alibiji, je bil obsojen na 4 leta robije in v izgubo državljanских pravic za 5 let. Šteban sodbe ni sprejel in je z ogorčenjem prijavil priliz proti previsoki kazni in revizijo. Državni tožilec pa priliz zaradi preizkušnje kazni. Soobtoženi Alojzij Starin je bil oproščen.

Jesenice

Urejevanje in polepšavanje mesta. Po strokovnih načrtih je občinska uprava v zadnjem času dokončala dela za ureditev prostora pred cerkvijo. Hudournik, ki je na tem mestu napravil veliko škodo, je sedaj pokrit. Napravljeno so zajemali, kjer ostaja material, da gre skozi kanal samo

Konči Ahačič:

Bumček in Bunkica

VIL. Mažkarada.

Pri Biksovih so že pogasili lučke na majhni košati jelki. Iz sobe so odšli že vsi razen Bumčka. Bumček je namreč tako lepo prosil, naj ga puste pri jelki, da so mu to dovolili, češ, naj na božični dan misli, da je doma v gozdu.

V kotu še gori v železni peč. Peč ima v vrticah velike žareče oči, s katerimi zre na zlato olišpano jelko. Tako neprijetno je jelki, da bi jo peč tako vroče gleda, da kar zardeva in se stresa. Pri tem pa zazvončljajo kroglice in zvončki na njej in zbude Bumčka, ki je pravkar zadremal. Bumček pogleda in reče: »Jelčica, no, no! Saj

vendar ni tako hudo! Kdo ne bi rad gledal, kar je lepo! Naj peč le to svoje veselje ima! Ti pa povej, odkod si prišla.«

Ko sliši jelka prijazni znan glas, se oddahne in tiho zasmee potem pa pripoveduje: »Iz gozda sem, iz zelenega. Tam nas je tisoč in tisoč doma. A sestre so moje vse rastle visoko, le jaz sem razlezla se na široko. Zajčki poredni so priskakljali, kozolce prebračali, osle kazali. Srne, jeleni pod mano pozimi so stali in veje zelene obrali.

slušal in bral — tri sto cerkva, razkošna lepota marmornja, šumeči vodometi v vrlovih plemenitnikov, škrlat kardinalov, stroga lepota žensk. Ko mu je tako množica novosti poglala kri od srca h glavi, bi mu skoraj kot prej pri kamniti rakvi sv. Avgušlina ušla čez ustnice kaka neuhodna beseda — »o svet, svet, kdo bi mogel objeti tvojo krasoto!« pa se je premagal in samo vzdihnil. Prior in navzoči menihi so sedeli vsi zbrani okoli mize in pogledali pomilovalno nanj, da je tako žalosten, ker se trudi brat Michele v boju s krivoverci.

Prestrašil se je sam svojega vzdihla in pogledal krog sebe. Zdaj je začutil, da prihaja neka posebna sila od zadnje strani obrednice, kot da prihajajo od tam — dasi ni bilo videti vrat — še drugi čudni gostje k večerji bratov. Poskočil je, vprašal: »Kje smo?« in hitro stopil za nekaj korakov proti steni.

Smehljaje se je prijel prior srebrni svečnik in posvetil, rekoč: »To ti je sin muz — ne ve, kje je, in samo čuti bližino duha.« Nato je dvignil luč, da je obsevala z desne najbolj čudovito Kristusovo glavo, ki je kdaj pogledala s slike na človeštvo.

Ko je prior Felice razlagal, da vidi pred seboj zadnjo večerjo Leonarda (Leonardo da Vinci 1452—1519). Najbolj znana, dasi precej pokvarjena, je njegova Zadnja večerja, ki jo je naslikal v Milanu za cerkev Sta Maria delle grazie, katerega slava je polno ves svet, in mu podrobno opisoval, kako je slika zamišljena, da je namreč Zveličar govoril prav o Judovi izdaji, je bil Felice s pogledom kot prikovan na Gospodov obraz, češ da ne potrebuje za razumevanje nobene umetne razlage. Vrh tega se je priorju roka utrudila, da je postavil svetilnik nazaj na mizo in pustil sliko v nočni zasenčenosti.

Tudi Felice se je vrnil na svoj prostor in končal molče večerjo; kajti rimske sanje in tihi pogled Zveličarjev sta ponesla njegovo dušo kot od Mohamedovega raja k poljanam umirlih kristjanov,

Enostavno, Prijetno, Učinkujoče!

Vsakdanja nega las z Lotionom Silvikrin deluje osvežujoče, okrepljujoče in z velikim učinkom. Zadoštuje malo namočiti lase in kožo glave. Taka nega las je uspešna, ker od nje tkivo za rast las dobi naravno hrano za lase Neo-Silvikrin.

Ta nega las ima

TRI PREDNOSTI:

- Lasni korenini dajete novo življenjsko energijo.
- Odstranite prhut in preprečite izpadanje las.
- Svojim lasem dajete lepoto in naraven sijaj.

Steklenice po Din 27.— in 48.—.

Silvikrin

naravna hrana za lase
poživlja rast las

Y-407 H

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Cetrtek, 6. oktobra: 12 Godbe na pihala (ploščo) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Salonski kvintet — 14 Napovedi — 18 Pisan spored, igra Radijski orkester — 18.40 Literarni in dramski spored v prihodnjem letu (g. prof. France Koblar) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Deset minut zabave (g. Fr. Lipah, član Nar. gled.) — 20 Pevski koncert zbora »Ljubljanski zvon« — 20.40 Simfonični koncert Radijskega orkestra — 22 Napovedi, poročila — 22.15 V. oddih (igra Radijski orkester).

Drugi programi:

Cetrtek, 6. oktobra: Beograd: 20 Simfonični orkester, 21.30 Pesmi poje g. Vera Todorova, 22 Napovedi in pesmi (poje g. Zora Molsavljević) — Zagreb: 22.20 Plesna glasba — Praga: 20.25 Slušna igra — Sofija: 20 Klavirski koncert — Varšava: 21 Komorni koncert, 23 Simfonični koncert — Milan: 21 Komedija, 21.40 Celistični koncert — Pariz: 20 Koncert pisane glasbe.

Zahvala

Za mnoge dokaze iskrenega sočutja ob smrti naše mame, gospe

ANTONIJE NOČ

se vsem prav iskreno zahvaljujemo. Posebna zahvala č. g. duhovščini, pogrebnemu društvu, jeseniškim gasilec in vsem, ki so pokojnico spremlili na zadnji poti in za vso darovano cvetje.

Vsem za vse Bog plačaj!

Jesenice, Fuž., 4. oktobra 1938.

Družina Nočeva

Premogovnik

kovaškega premoga, manjši, s starimi rudniki bogate svinčene in železne rude (galenit, siderit), tri kilometre od postaje, blizu industrijskih centrov, poceni naprodaj. Plačilni pogoji ugodni. Ponudbe na upravo »Slovenec« pod »Premogovnik«-15802.

Zavarovalnica

»Jugoslavija«

išče za Ptuj in okolico podzastopnika s stalnimi prejemki v pomoč zastopniku v Ptuj. Ponudbe na »Jugoslavijec«, zavarovalno družbo, Ljubljana, Tyrševa c. 15.

Ise von Staeh:

Poslanci iz Voghere

Kulturno zgodovinski roman iz protestantske dobe. Poslovenil Fr. Omerza.

Med takimi razgovori sta prišla skozi zahodna vrata. Ambrogio je želel kot po navadi v tujem kraju najprej poiskati cerkev in nato svoje opravke naproti samostanski cerkvi san Pietro v Ciel d'oro v severnem delu mesta. Tam je hrepenel poklekni ob grobu sv. Avgušlina, katerega modrost je srčno spoštoval, in pomneč svojega poslanstva, povedati velikemu svetniku to zadevo. Kakor je njega iz groznih zmot duha in mesa zmolila samo dnevno vedno znova goreča ljubezen matere Monike, tako se bo tudi on milostno usmilil Benjaminovega krivoverstva in sramotnega zakona.

Ko je Ambrogio tako premišljeval pred kamnitno rakvijo sv. Avgušlina in pri tem dvigal oči proti nebu, je mislil, da je zatopljen v molitev tudi Felice, ki je klečal poleg njega z globoko sklonjeno glavo. Kako se je torej začutil, ko ga je slišal, da lahko pa vendar razumljivo mrmra: »Čudovita umetnost, ki zna tako pokazati v kamnu telesa ljudi in živali — in že je stegnil roko po najbližjem pridvigu kamnitne rakve in tipal z nežno črto marmorno gubo apostolove obleke.

Ambrogio je mislil, da ima bedaka poleg sebe, in je rekel presenečen:

»Kaj te je na napado? Spomni se svetih koš, ki počivajo v tem postavcu! Vsak od prsta je bolj dragocen kakor ves marmor v Karari.«

Felice je zardel od resnične sramote, zapri oči, da ga ne bi več zapeljeval lepi svet čutov k svetnemu začudenju, in se spomnil zdihoječ svetnika, ki je sicer okusil sadove zemlje, pa je pozneje vse to zavrgel in daroval srce Bogu.

Meniha iz Voghere sta sklenila, da se oglasita ta večer samo še v prenočišču, dolžni obisk pri

gosposdu Pavlu Ghislieriju in Madoni Domeniki, starejših Michelovih, pa odgodili na prihodnji dan. Šele pred nedavnim časom sta se preselila iz borihih razmer v Boscuo v Pavijo, v Borgo (trg, vas) Ticino, kjer sta previdno začela majhne kupčije z mestom, da bi se brez nevarnosti povzpela do večjega imetja. Dobra Domenika je sprejela drugo jutro redovnega brata svojega sina, z ljubeznivo skrbnostjo in ju grajala, da nista izkazala njeni stehi časti, da bi pod njo prenočila. Prinesla je vse zaloge iz shrambe, da bi tako nekoliko odložila od svojega preobilnega materinstva, ko je Michele v strogi navadi neizprosno odklanjal njene dobrote. Ko je slišala naročilo bratov za svojega sina, je začel takoj iz ginjenega srca curjati potok solz, toda le malo jima je mogla povedati o Michelovi odsotnosti, zlasti, ker ga je sveta inkvizicija v Rimu izvolila, da se bojuje za pravo vero v obmejnih krajih Švice. Rekla jima pa je, naj gresta v Milan, v dominikanski samostan Santa Maria delle Grazie, kjer prior vsak čas ve, v katerem helvetskem mestu se oče inkvizitor (cerkveni sodnik; inkvizicija cerkveno sodišče, ki ga je organiziral Pavel III. l. 1542) pravkar mudi.

Ambrogio in Felice sta torej čez dva dni prišla v Milan, Felice z boječim srcem, da bo kmalu konec lepega potovanja po krasni deželi, ki je nosila mesta kakor kraljica svoj kras, če bo Michele v samostanu. Kako mu je moralo zato v dnu duše zažareti, ko je Ambrogio nagovoril priorja in vprašal, ta je pa s pomilovalno kretnjo odgovoril:

»Prišla sta, brata moja, z božansko nalogo ob nepravem času. Brat Michele je odpotoval v Rim k sv. očetu po pooblastilo. Ferdinand iz Gonzage, naš guverner, se bolj briga za politične razprtije kakor za boje svete cerkve proti kugi krivoverstva in ovira božje bojevnike v pobožni vnemi. Kako dolgo se bo mudil Michele z opravi v Rimu — več vprašata, kot vama morem odgovoriti.«

Zdaj je zagledal Felice v navalu čustev v duhu večno mesto z vsemi dragocenostmi, o katerih je

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglas 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojnó. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. - Mali oglas se plačujejo takoj pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. - Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Vajenci

Vajenko
za strojno pletilstvo —
sprejem. Glinca, C. IX.
št. 3 (v)

Učenko

pridno, pošteno, sprejem
mem v trgovino pletenin.
Znati mora tudi ročna
dela. Ponudbe podružnici
»Slovenca« v Celju pod
»Spretna« št. 15790. (v)

Službodobne

Organist in cerkovnik
dobi službo v Ihanu pri
Domžalah. Pojasnila daje
cerkveno predstojništvo.

Lesnega mešetarja

Izvrstnega, išče Damiani,
Milano, Italija, Via Bri-
anza 31. Dopisi v nem-
skem ali italijanskem je-
ziku. (b)

Potniki (-ice)

za dober predmet, za obli-
skovanje privatnikov, se
proti majhni kavčiji išče-
jo. Oglasiti se od 4 do 6
pri Adamič, Ljubljana,
Gospodarska 7. (b)

Mlajšega uradnika

za vsa pisarniška dela,
po možnosti z znanjem
nemškega in srbohrvat-
skega jezika, sprejme ta-
koj industrijsko podjetje
v Ljubljani. Ponudbe v
upravo »Slov.« pod »Mar-
ljiva moč« št. 15729. (b)

Službe iščejo

Samostojna kuharica
srednjih let, želi službo.
Ponudbe v upravo »Sl.«
pod »Samostojna« 15792.

Prodamo

Kislo zelje, repo

in cele glave za sarmo.
novo, prvovrstno, dobav-
lja po brezkonkurenčnih
cenah G. Erklavec, Ljub-
ljana, Povšetova ul. 47,
telefon 25-91. (1)

Globok otroški voziček

prodam. Naslov v upravi
»Slov.« pod št. 15750. (1)

Dežne plašče, obleke,

perilo itd. si nabavite
najboljše in najcenejše
pri Presker, Sv. Petra
cesta 14. (1)

Suhe slive

bosanske, Ia., 10 kg 80
din, 30 kg 200 din, 50 kg
320 din - franko voznina,
razpošilja G. Drechsler,
Tuzla.

Kislo zelje, repo

sarmo, prvovrstno, vsako
množino - dobavlja Ho-
man, Ljubljana, Sv. Pe-
tra cesta 81, tel. 35-39.
Cene brezkonkurenčne.

Jabolka

namizna, od 30 kg naprej
pošilja po povzetju po
4 din kg posestvo »Grič-
e«, p. Maribor. (1)

Leposlovne knjige

Stanojevič: Narodna En-
ciklopedija, slovarje, po-
ceni prodam. - Naslov v
upravi »Slov.« pod 15744.

Kožuhošina

vseh vrst v veliki izbiri
in po ugodnih cenah pri
Josip Dolenc, krznar -
Sv. Petra cesta št. 19.
Telefon 22-62. (1)

Resnico govore, ko trdijo,
da prodajamo
najboljša in najcenejša

kolesa

rezervne dele in
motorna kolesa.
Velika izbira!

Splošna trgovska družba
»Slov.«
št. Vid nad Ljubljano

KOLESA

najnovejši letošnji modeli
v največji izbiri naprodaj
po neverjetno nizkih
cenah

Nova trgovina

Ljubljana - Tyrševa cesta 36
(nasproti Gospodarske zveze)

Stanovanja

ISČEJO:

Stanovanje
enosobno event. dvosobno
- iščem. Ponudbe v upr.
»Slov.« pod »Takoja« št.
15791. (c)

ODDAJO:

Enosobno stanovanje
s kuhinjo, oddam z no-
vembrom. Fgnerjeva ul.
št. 8-1, levo. (c)

Kupimo

Brusni les

obeljen in neobeljen, ža-
manje in krajnike kupuje
stalno vsako množino. Po-
nudbe poslati na: Celulozna
tovarna, pošta Videm pri
Krškem. (k)

zlatu kupuje

po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

Kupimo

vsako količino starega
bakra, medenine in me-
deninastih odpadkov po
najvišjih dnevnih cenah.
Mariborska livarna in
tovarnica kovin, Maribor
(Melje), Motherjeva uli-
ca 15. (k)

Posedstva

Manjše posedstvo

prodam. Zlatoličje št. 82,
Sv. Janž, Dravsko polje,
okraj Ptuj. (p)

Graščinsko posedstvo

z gozdom, 10 stanovanj-
skih sob, v ceni 1.000.000
din, bližina Maribora,
Celja, Savinjska dolina -
kupimo. Ponudbe naslo-
viti: Realitetna pisarna
Adamič Albin, Ljublja-
na, Gospodarska 7. (p)

Kunaver Ludvik

gradbeno - strokovno na-
obraženi posredovalec -
Cesta 29. oktobra št. 6,
telefon 37-33, ima napro-
daj večje število parcel,
kompleksov, posestev, go-
zdov, trgovskih in stano-
vanjskih hiš in vil. Po-
oblaščen graditelj in sod-
ni cenilec za nasvete brez-
plačno na razpolago. (p)

Pouk

Abiturient

instruiral francoščino za
vse nižje razrede, po niz-
ki ceni. Naslov v upravi
»Slov.« v Mariboru pod
št. 1511. (u)

Glasba

Pianino

lep, dobro ohranjen, po
ugodni ceni naprodaj. -
Ogleda se pri Pučnik,
Vojnik. (c)

Auto-motor

Motor 200 ccm

dvosedežen, v dobrem
stanju, kupim takoj. -
Ceni. ponudbe v upravo
»Slov.« pod »Motor 200
ccm« št. 15798. (1)

ODBOR SLOV. KAT. AKADEMSKEGA STAREŠINSTVA
naznanja tužno vest, da je umrl naš zvesti tovariš

DR. JOSIP DEBEVEC

ravnatelj uršulinske gimnazije

Pogreb dragega pokojnika bo dne 6. oktobra 1938
ob štirih popoldne izpred mrtvašnice na Stari poti.
Ohranimo ga v trajnem spominu!

Ljubljana, 5. oktobra 1938.

SLOVENSKA MATICA V LJUBLJANI

naznanja, da je danes umrl bivši njen dolgoletni odbornik
in blaginjak, prečastiti monsignor

DR. JOŽE DEBEVEC

slovenski književnik

Z zgladno delavnostjo in s širokim znanjem zapuša trajen spomin.
Pogreb bo v četrtek, dne 6. t. m. ob 4 popoldne izpred mrtvašnice
na Stari poti.

V Ljubljani, dne 5. oktobra 1938.

ODBOR.

Zahvala

Za vse dokaze iskrenega sočutja in sožalja, ki smo jih prejeli povodom težke izgube
naše ljubljene sestre, tete itd., gospe

Josipine Indra vdove Prokop, roj. Kalmus

vdove po okrožnem zdravniku

kakor za poklonjeno cvetje se tem polom vsem najtoleje zahvaljujemo.
Posebno zahvalo smo dolžni č. duhovščini, gg. zdravnikom za njihovo skrb ob boleznih,
č. sestram usmiljenkam za vso pomoč, pevskemu društvu Krakovo-Trnovo za žalno petje ter
vsem, ki ste blago pokojnico spremlili na njeni zadnji poti k večnemu počitku.

Ljubljana, dne 5. oktobra 1938.

Ana Vilhar, vdova Ulrich roj. Kalmus, sestra; Jaroslav Kalmus, brat;
Friderika Kalmus, sestra in ostalo sorodstvo.

Profesorski zbor uršulinske real. gimnazije v Ljubljani

naznanja v globoki žalosti, da nas je danes ob prvem jutrnjem svitu
zapustil naš preblagi gospod direktor

msg. dr. Jožef Debevec

vzoren duhovnik, pisatelj in velik ljubitelj mladine

bogato potolažen s sv. zakramenti. — Dolgi 10 let je bil neutrujen
krmar naše mlade gimnazije.

Naj se po svetopisemskih besedah »sveti kakor zvezda na nebu«.
Zadušnico za pokoj njegove plemenite duše bo imel zavod v četrtek,
dne 6. oktobra ob 9 v uršulinski cerkvi; pogreb pa bo ob 16 iz Leonišča.

Ljubljana, dne 5. oktobra 1938.

Žalujoči profesorski zbor

Globoko užaloščena javljam vsem sorodnikom in
znancem žalostno vest, da me je moj srčno ljubljeni
papa

Franc Goričar

ravnatelj v pokoju in posestnik

danies ob 0.15, po dolgem in mukepolnem trpljenju,
previden s tolažili sv. vere, zapustil.

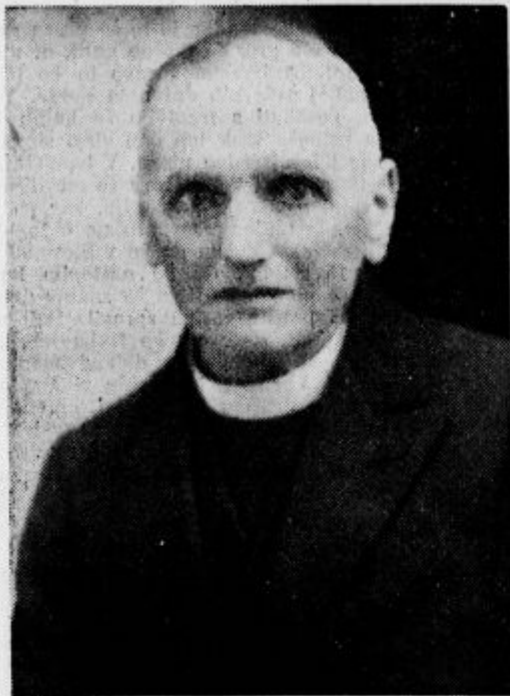
Pogreb dragega pokojnika bo v petek, 7. oktobra
ob 16.15 iz hiše žalosti do rodbinske grobnice.

Sv. maša zadušnica bo darovana v soboto, dne
8. oktobra ob 7 zjutraj v župni cerkvi sv. Mihaela.

Šoštanj, dne 5. oktobra 1938.

Lore Goričar, hčerka

† Monsignor dr. Jože Debevec

Vedeli smo, da je bolehal že celo leto, tudi to, da je pred tednom prestal drugo nevarno operacijo, toda da mu bo obnemoglo srce, ko je že kazalo, da bo njegova telesna narava tudi to pot premagala telesne bolečine, nismo mislili. Saj je bil pri svojih 72 letih tako mlad in vesel in ves predan delu od zgodnjih jutranjih ur do poznega večera, da bi človek ne prisodil, da je stal v vsej svoji živahnosti in dobrodušnosti na pragu smrti. Toda prišlo so novice, da mu peša srce, da so morali zdravniki izvršiti transfuzijo krvi, da bi sruči dali toploto in nove moči, a ob pol treh ponoči je hipoma prenehalo biti. Tako je dobojeval svoj zadnji boj, ki ga je povedel k večnemu vzoru, prav kakor je napisal v svoji lepi knjigi: vzori niso dosegljivi na zemlji in treba je zanje boja. Po zadnjem boju pa ga je dosegel izven življenja v svojem Bogu, v katerem bo dobil obilno plačilo za svoje obilno delo.

S pokojnim monsr. dr. Debevcem izgubljamo Slovenci markantno osebnost in kot čebelica marljivega kulturnega delavca, skromnega kljub psevdonimu »Jože Ošaben«, pod katerim je napisal svoje najzanimivejše delo »Vzori in boje«, ki bodo za večno ostali dokument šolanja slovenskega dijaka iz osemdesetih let ter so še sedaj eno najlepših vzgojnih del za doraščajočo šolajočo se mladino. V njih vidimo, kako je rasel glavni junak, ki ni drugi kot pisatelj sam, iz tedanjih razmer na Notranjskem ter se dobojeval do mature in sklenil, da postane profesor. V nadaljevanjih »Do zmage« pa opisuje visokošolsko življenje na Dunaju ter dosego cilja: postal je profesor, da se ves posveti vzgoji mladine, šoli. Visoko je dr. Debevec postavil ideal šolnika za cilj vsega življenja, in reči smemo s polnim prepričanjem, da ga je v svojem življenju tudi dosegel v najvišji meri ter si pridobil sloves enega naših najboljših učiteljev sploh, da, tudi to, kar je še več vredno — pridobil si je srca svojih učencev sploh, ki so se ga vsi spominjali in se ga bodo spominjali z največjo hvaležnostjo.

Vse šolanje in učenje je usmerjal v to, da postane vzgojitelj narodu in mladini. Po ljudski šoli — rodil se je 15. marca 1867 — v Begunjah pri Cerkljici, je prišel v Ljubljano, kjer je končal gimnazijo in nato stopil v bogoslovje, ki ga je končal l. 1891 kot najmlajši med svojimi sošolci; zato je bil eno leto še semeniški duhovnik. Pozneje je stopil v dušno-pastirsko službo kot kaplan na Breznici in pozneje v Trnovem v Ljubljani, toda že leta 1893 ga je škof namenil za višjo izobrazbo ter ga dodelil kot prefekta v ljubljansko bogoslovje, kjer je obenem študiral. Pozneje (leta 1894) je napravil v Augustineju na Dunaju doktorske izpite iz bogoslovja. Po doktoratu je bil prefekt v ljubljanskem Alojzijevešču, kjer je imel na mladino največji vpliv in jo je uvažal v študiranje domače in slovanske literature. Znano je, kako je pokojni profesor dr. Prijatelj spoštoval svojega nekdanjega učitelja dr. Debeveca ter z veseljem poudarjal, da ga je on uvažal v rusko literaturo, in rad kazal spise Puškina, ki jih je tedaj pod Debevečevim vodstvom naročil še v Alojzijevešču. Med tem časom pa je bil dr. Debevec vpisan na graški univerzi, kjer je študiral klasične jezike, grščino in latinščino ter slovensčino in napravil izpite l. 1900. Toda že prej od leta 1898 do 1900 je bil že suplent v Ljubljani, do l. 1910 pa profesor v Kranju, dokler ni bil premeščen na l. državno gimnazijo v Ljubljano, kjer je ostal do svoje upokojitve l. 1924. Prav v ta čas je padla najtežja doba svetovne vojske in znano je, kako je prav dr. Debevec znal navduševati v teh težkih in ovadskih dneh svoje dijake za slovensko stvar ter prišel zato tudi v preiskavo. Toda ko je že stopil v pokoj, si teh let, ki mu jih je bilo danih, ni prahranil za odpočitek, temveč za novo nemoteno delo. Od šole se mu je bilo težko ločiti, zato je sprejel ravnateljsko mesto pri uršulinski gimnaziji v Ljubljani, kjer je poučeval tudi slovensčino in jezike, zadnja leta pa samo vodil zavod in se potegoval za njegov razvoj. Poleg tega pa je deloval tudi pri Slovenski Matici kot dolgoletni odbornik do lanskega leta, enako pri Leonovi družbi, obločno deloval pri Društvu za humanistične vede in urejal oz. pisal njega vsakoletna poročila, bil odbornik Društva prijateljev poljskega naroda, se pridno udeleževal karitativnih konferenc in urejal njih dobrodelno glasilo »Nova zapoved«, za katerega je zbiral gradivo iz vseh svetovnih listov. Toda najbolj se je pa poglubil v zadnjem letu v delo za »Dom in svet«, ki ga je prevzel v lanske krizi ter zadnji jubilejni letnik privedel do konca, kar je bila največja njegova želja. Ob njem in z njim pa mu je tudi izkrevale srce.

Msgr. Debevec je bil pisatelj, pravi tip tistega pisateljskega rodu, ki ga je poklical v življenje ustanovitelj »Doma in sveta« Frančišek Lampe. On je naredil iz Debeveca pisa-

telja in njemu je Ošaben posvetil svoje »Vzore in boje«. Sicer je že kot sedmošolce prevedel na Pletersnikovo željo iz češčine poljsko klasično komedijo Baluckega »Težke ribe«, ki je izšla pri Taliji l. 1888. Kot bogoslovec je bil predsednik Cirilskega društva, iz katerega je nekaj let prej pognal »Dom in svet« in ki je imel namen vzgajati slovenske katoliške pisatelje, izdajajoč zbornik »Pomladne glase«. Že v l. zvezku (1891) je imel Debevec črtilo »Cerkvica v gozdu« ter dramatični prizor »V Rim«. To mladinsko vzgojno smer je nadaljeval tudi še s črticami »Ljubezen do mame«,

likem prijatelju. Uredil je novo izdajo Krekovega »Socializma«, kakor je bil tudi v vsem Krekov tovariš in učenec. Saj je bil predsednik ustanovnega obnega zbora Prosvetne zveze pred štiridesetimi leti ter je tako stal kot vodilna oseba ob zibel naše največje ljudsko-prosvetne organizacije. Zadnja leta se je posvečal — poleg pripravljanja Danteja — kramljanjem za Mentor s svojimi članki o literarnih smereh (Romantika), o pravem čitanju knjig, o spominih na stare profesorje, s katerimi je osvežil marsikak spomin starejše dobe. Zanimivi so bili tudi Zapiski starega profe-

letnik s številko, ki je izšla pred nekaj tedni. »Zdaj pa še kazalo in Dom in svet bo vsaj rešil svojo petdesetletno čast!« Vse mesece in mesece je sedel nad starimi letniki in pomagal ravnatelju Doklerju pri sestavi kazala, ki ga je zadnje dni oddal v tiskarno, pripravljenega za tisk in urejenega ter pregledanega. Z mrzlično delavnostjo in vztrajnostjo je pisal in pisal, čutil se je naravnost pomlajenega ob novem delu in kazalo je, da bo premagal svoje bolno telo. Toda njegova misel se je ustavljala samo ob mrtvih veteranih Doma in sveta, spominjala se delavcev svoje generacije: Trošta, Evg. Lampeta, Jakliča in Opeke, kakor da sluti svojo nepovratno pot. Postavil je vsem spomenik, postavil ga tudi Domu in svetu, in ko je končal to zanj naravnost herojsko delo, je omahnil in umrl. Tako se je veselil velikega kazala vseh petdeset letnikov Doma in sveta, s katerim je živel in umrl, da ni niti za par dni šel na počitnice ter ga je pričakoval kot največji uspeh svojega življenja. Toda kazalo, ki ga je omogočila njegova požrtvovalnost, bo

Kaj je nova bela svetloba? Svetloba TUNGSRAM Krypton žarnic!

KRYPTON je zelo redek plemenit plin.

S KRYPTON-plinom polnjene nove žarnice dajo krasno

snežno belo svetlobo

najbolj slično solčni svetlobi

Ta dovršena KRYPTON svetloba ne samo da je dražja, marveč jo celo dobimo

z manjšo porabo toka

IMELIBOSTE CENEJŠO RAZSVETLJAVO

(IN MANJŠO PORABO TOKA)

ČE JEMATE NOVE ŽARNICE

TUNGSRAM Krypton

ki jo je pod psevdonimom Jos. Matejev napisal za Kolektor Ciril-Metodove družbe (1892). Iz te svoje panoge je napisal v poznejših letih »Vzore in boje« (1896/7, kot knjiga 1917) ter nadaljevanje »Do zmage« (1901/2), dve svoji največji literarni deli, ki sta izšli v »Domu in svetu« in vzbudili veliko zanimanja. Odslej je ostal »Domu in svetu« zvest, resnično »do zadnjega diha«. Za Kržičovo prilogo Duhovnega pastirja »Zgledi« je uredil črki B in C. Za Katoliški Obzorje je napisal razpravo »Liberalizem ali Večni žid«, filozofsko tragikomedijo v 5 dejanjih (izšla tudi v hrvatskem prevodu). V Kolektoru sv. Mohorja je objavil povesti »Materina daritev«, »Mladi mornar«, »Kako je Grmkov France v Braziliji kolofonijo kopale« itd. Za ljudske odre pa je napisal igrice »Junaške Blejke«. Toda to, kar navaja BL, še ni vse, kajti koliko je odrskih prizorov in prigodnih pripovednih spisov po naših nabožnih in dobrodelnih listih, kjer ni podpisan ali pa pod izmišljenim imenom. Glavno njegovo življenjsko delo pa je bil prevod Dantejeve »Divine comedie«, ki jo je v verzih in v celoti prevajal desetletje v Domu in svetu (od l. 1910 do 1925). Tako smo po zaslugi neumorne marljivosti in potrpežljivosti dobili Slovenci celotni prevod tega največjega svetovnega krščanskega epa, ki ga je dr. Debevec opremil tudi z znanstvenim aparatom. Z njim je stopil med naše najpomembnejše dantologe ter je kot tak predstavljen tudi s svojim doneskom v slovenskem zborniku, posvečenem Danteju v uredništvu pokojnega dr. Resa. Veliko njegovo hrepenenje, da bi videl svoj prevod Danteja ponatisnjen v knjižni obliki, se mu ni izpolnilo. Že večkrat se je načeljal vprašanje izdaje tega prevoda, kar bi morala biti zadeva časti slovenskih katoliških založb, pa kljub vsem pripravam ni doživel svoje največje želje. Zadnje leto je mrzlično pripravljaj okrajšano izdajo za Mohorjevo »Čvetje«, za kar je začelne speve vno- vič prevedel ter je bil pripravljen na temeljito korekturo. Toda novo delo ga je za hip — kot je mislil, toda za večno, kot se je zgodilo — odvrglo od Danteja. Doživel je samo še to, da je njegov prevod Danteja prišel v slovensko čitanko pod drugim imenom! Vendar se je v zadnjem letu lotil znova svojega prevoda Dantejevega uvoda v Divine comedie, namreč njegove ljubzenske zgodbe »Vita nuova«, ki jo je priobčil v letošnjem Domu in svetu z na novo prevedenimi pesmimi, ki kažejo velik napredek in večjo nazornost od prejšnjih prevodov. »Novo življenje« in priredba »Božanske komedije«, ki ju je pripravljaj za Mohorjevo družbo, pa bosta tako ostala torzo.

Najbolj delaven pa je bil pokojni dr. Debevec v znanstvu in kritiki. Pozornost so vzbujale svoj čas njegove razprave po izvestjih, kakor n. pr. Grška drama, ali Jos. Jurčič kot dramatik. Podoba v slovenskem jeziku in slovstvu. Dalje primerjava Virginije-Atala in Lirsa pri Savici, študija o dr. Detelu, njegovem ve-

sorja (Mentor), s katerimi je hotel nadaljevati svoji prejšnji deli z gimnazije in univerze. — Nešteto pa je njegovih knjižnih ocen, razmetnih po naših revijah, največ v Času, Domu in svetu, Mentorju, Mladiki in drugod, s katerimi je spremljal vso slovensko literarno tvornost prav do zadnjega časa. Tako zvestega čitatelja vseh knjig, ki so izšle v zadnjih petdesetih letih, bo težko dobiti. Pa ne samo iz naše književnosti, temveč iz vse svetovne, saj je naročal nove angleške knjige, prav tako kot francoske in slovanske in ni morda slučaj, da je na njegov smrtni dan ostala odprta na njegovi miznici, obloženi z rokopisi, najnovejša francoska knjiga o franciskanski poeziji v moderni literaturi! Kot kritik je bil deskriptivnega značaja, toda njegova ocena je bila vestna, trezna in objektivna.

Ogromno je čital in velika je njegova privatna knjižnica. Toda zadnje leto je ves svoj čas posvetil Domu in svetu, svoji prvi in zadnji ljubezni. Otroško veselje je bil, ko je ob petdesetletniku bil naprošen, naj napiše nekaj spominov na prva leta tega Lampetovega lista. »Zopet sem v Domu in svetu«, je dejal, »ko sem mislil, da sem že povsem odrinjen!« Bil je urednik že v interregnumu po svetovni vojni, in tudi zdaj je v času lanske krize vzel list, s katerim je živel vse svoje življenje v največji ljubezni, v roko in ga skušal rešiti. Bdel je nad njegovo agonijo kot oče nad otrokom in je bil neizmerno vesel, ko ga je rešil smrti in srečno zaključil jubilejni petdeseti

izšel — z njegovim nekrologom in bo njegov najlepši spomenik.

Kaj pa bi morali reči o pokojniku kot človeku? Kaj o njegovi znani dobroti, kate- tere so bili deležni številni dijaki in ubožci? Kako je vse življenje živel v mislih na mater, kateri je posvetil toliko lepih besed. Bil je asket, zgled duhovnika in dobrega človeka ter je izoblikoval resnično takega človeka s svojim življenjem, kakršnega si je predstavljal njegov »soč« v pismu, s katerim zaključuje svoje »Vzore in boje: Ko bom videl, da je v tvoji glavi temeljito znanje, da je tvoja volja jeklenotrdna v vsem dobrem in pravem, da tvoje srce pozna le plemenita čustva, zlasti vročo ljubezen do domovine, no, potem lahko poročam, da je moja obitelj dala domovini moža, in potem... potem... bom lahko legel — v grob...«

Da, s svojim življenjem in delom je resnično ustvaril čelga moža, in je zato lahko legel v grob, kjer ga čaka večno plačilo! — td

— Pri lenivosti črevesa, kataru v črevih, obolenju skrajnega črevesa, odstranjuje naravna »Franz-Josefova« grenka voda zoprtje spodnjih organov dobro in naglo. Mnogoletne izkušnje uče, da redna poraba »Franz-Josefove« vode izbornu urejuje funkcije črev.

Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485. 25. V. 35.

Tramvaj je prvič pripeljal k Sv. Križu,

